જરતોશ્તી ધર્મ શિક્ષક.

બનાવનાર

એદલજી ફેરશારૂપજી આંટીઆ.

તે

નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઇ જરતોશ્તી

મદરેસાના જંદ શિક્ષક

તથા

પારસી પંનચાએત હસ્તક ચાલતી દેશાવરો ખાતેની જંદ

અવસ્તાની નિશાલોનાં ઉપરી ઇત્યાદિ.

[illegible]

ઓ ખલકના ખાવીંદ ! તારી ખાલેશ દીન ઉપર હું એતેકાદ રાખનારો છું માટે તારાં ફરમાનોને હું કબુલ રાખું, તેઓને હું યાદ રાખું અને તેઓને દુન્યાનાં લોકોમાં જાહેર કરૂં અને તેને લગતાં કામો કરૂં.

આવૃત્તિ ચોથી.

મુંબઈ:

ફોર્ટ પ્રીંટીંગ પ્રેસ.

સને ૧૨૫૭ યજદેજરદી—સને ૧૮૮૮ ઈસવી.

કીંમત ચાર આના.

નેકનામ સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ,

સી. એસ. આઇ.

શેઠજી સાહેબ હીરજીભાઇ હોરમજજી શેઠના,

શેઠજી સાહેબ ફરાંમજી નશરવાનજી પટેલ,

શેઠજી સાહેબ ખુરશેદજી ફરદુનજી પારખ,

શેઠજી સાહેબ દીનશાહાજી માણેકજી પીટીટ.

સર જમશેદજી જીજીભાઇ ટરાન્સલેશન ફંડના

તરસટી સાહેબો જોગ,

માનવંતા સાહેબો,

જરતોસ્તી ધર્મનો ફેલાવો થયલો જોવાને તમો દીલસોજી બતાવતા આવ્યા છો અને જરતોસ્તી ફીરકાનું ભલું ચાહવામાં નેક નેમ ધરાવો છો તેનાં માનની નીશાની દાખલ આ નાની ચોપડી તમો સાહેબોને હું અર્પણ કરવાની રજા લેઉં છું.

માનવંત સાહેબો,

હું છું તમારો તાબેદાર સેવક

એદલજી કેરશાસપજી આંટીઆ.

દીબાચો ચોથી આવૃત્તિનો.

આ નાની કેતાબ ચોથી વાર અમારા હંમદીન જરતોસ્તી બાલકોનાં ઉપયોગને માટે રજુ કરતી વેલા જણાવવાની અમને ખુશી પેદા થાય છે, કે જરતોસ્તી ધર્મ અને નીતિ શિખાડનારી જો કોઇબી નાની કે મોટી ચોપડીનો આટલો બધો બોહોલો ખપ થયો હોય તો તે આજ નાનું પુસ્તક છે. ૭૦૦૦ નકલો તેની ત્રીજી આવૃત્તિઓ મારફતે ખપી ગયા પછી હજીબી તેનો ખપ ચાલુજ છે અને તે માટેની માંગણીઓ થવા લાગી છે ત્યારે અમે આ નવી આવૃત્તિ પ્રગટ કરવાની અગત્ય જોઇ છે. આ ઉપરથી જણાય છે કે આપણાં જરતોસ્તીઓમાં પોતાનાં પવિત્ર મહજબની કેલવણી લેવા અને આપવાનું અમારા હંમદીન ભાઈઓ અવસ્યનું વિચારે છે અને તે જોઈને અમને નેહાયત ખુશી પેદા થાય છે. વલી આ ચોપડીનો ખપ કંઇ મુંબઈમાંજ નહીં પણ દેશાવરો ખાતેની જરતોસ્તી નિશાલોમાં પણ વધતો જાય છે, અને એ રીતે આ નાનાં પણ બાલકોને માટે કેવલ બંધબેસ્તાં અને અવસ્યનાં પુસ્તકની જરૂરીઆત ચોતરફથી કબુલ રખાઈ છે.

આ પુસ્તકની ત્રીજી આવૃત્તિ વેલાએ તેમાં થોડોક વધારો કર્યો હતો, પણ આ વખતે જરતોસ્તી બાલકોની આપણી પાક અવસ્તાવાંણી અસલ ભાષામાંજ વાંચવા અને ભણવાની ઉલટ વધારવા માટે અમોએ શરૂઆતમાં અવસ્તા ભાષાનાં મૂલાક્ષરો તથા શબ્દોનાં કોઠા આપ્યા છે.

અને તે વાંચવાની સમજણ પાડી છે. આ સમજણ મુજબ અવસ્તા વાંણીનું લખાંણ કેમ વંચાય અને ભણાય તે બતાવા માટે નમુના દાખલ યથા અને અષેમની સર્વેથી પુરાંણી બંદગીઓ તથા બીજા ફકરાઓ ઉતારી લીધા છે, આશા છે કે આ નાનો વધારો પસંદ પડતો થઈ પડશે. તે નાનો છે, પણ તે દાખલ કરવાની અમારી નેમ ઓહોલી છે. બાલકો મોટી ઉમરે ગુજરાતી લીપીની ખોટી જોડણીમાં એક પવિત્ર બંદગી ભણી જાય તેના કરતાં અસલ અવસ્તા ભાષામાંજ તે બંદગી સુદ્ધ ઉચારે અને પતે ભણે તેમાં ઘણા ફાયદા સમાયલા અમે સમજીએ છીયે.

મુંબઈ તા૰ ૧ મારચ ૧૮૮૮.

એ૰ કે૰ આંટીઆ.

દી બા ચો.

નાની વયનાં બાલકોને આપણા બરહક જરતોશ્તી ધર્મ તથા નીતિને લગતું જ્ઞાન સેહેલથી આપવાને બની આવે એવા હેતુથી આ ચોપડી જરતોશ્તી કોમનાં બાલકોને સારૂ તૈયાર કીધી છે. તે મધે જે કાંઈ ખાંમીઓ હમારા વિદ્વાન ભાઈઓને નજર આવે તે દરગુજર કરવી અને મેહેરબાંનીની રાહે હમોને તે જણાવવાની તસ્દી લેવી કે હવે પછી એ પુસ્તકની બીજી આવૃતિ કહાડતી વેલા તે ઉપર ધ્યાંન પોંહોંચાડવામાં આવે.

હમોએ કેટલેક ઠેકાણે 'ફુટનો ટસ'માં યજશને, વંદીદાદ, યશ્ત વિગેરેનાં ફકરાનાં નંબર ટાંકી બતાવ્યા છે તે પ્રોફેસર વેસ્ટરગાર્ડે આપણા પાક અવસ્તાને એકઠા કરી છપાવેલાં

પુસ્તક પ્રમાણે છે અને એ ફકરાઓ હમોએ જંદ ભાષામાં ટાંકી બતાવ્યા નથી તેમજ તેનો શબ્દે શબ્દનો તરજુમો પણ કર્યો નથી પણ માત્ર તે ફકરાઓનો સારાંશજ આપ્યોછે.

નામદાર સર સમશેદજી જીજીભાઈનાં ધર્મ ખાતાંને લગતી છોકરીઓની એક નિશાળમાં જંદ અવસ્તાની કેલવણી હમારે હસ્તક આપવામાં આવે છે તેની લાંબી મુદતના હમારા અનુભવ ઉપરથી તેમજ ઉપરી દસ્તુરજી સાહેબ પેશુતનજી બેહરાંમજી સંજાણાએ તથા મજકુર ધર્મ ખાતામાં 'સેકરેટરી' શેઠ નશરવાનજી બેહરાંમજીએ એવી ચોપડીની અગત બતાવ્યાથી આ ચોપડી તૈયાર કરવા પાછલ હમોએ બનતી કોશેશ કીધી છે અને ઉમેદ રાખીએ છીએ કે એ ચોપડી સર્વને પસંદ પડશે.

હમારે જણાવવું જોઈએ કે એવી જાતની ઘણીક ચોપડીઓ બાલકોને ધર્મની કેલવણી આપવાની મતલબથી આજ સુધીમાં બાહેર પડી ચુકી છે, પણ આ ચોપડીમાં બાલકોને લાયકની ઘણીક સેહેલી બાબદો સમાવીને તથા જરતોસ્તી ધર્મને લગતાં મુખ્ય ફરમાનો દાખલ કરીને આ ચોપડી જરતોસ્તી બાલકોને વધારે ઉપયોગી થઈ પડે એવી નેમ હમોએ રાખી છે.

આ ચોપડી બાહેર પાડવા આગમજ દસ્તુરજી સાહેબ પેશુતનજી બેહેરાંમજી સંજાણાએ તસ્દી લઈને તપાસી છે માટે તેઓનો ઉપકાર આ જોગવાઈએ હમો માનીએ છીએ તેમજ જરતોસ્તી અનજુમનનાં ફંડના તરસ્ટી સાહેબોએ હમોને આ કામમાં ઘટતી મદદ આપી છે તેથી તે સાહેબોનો બી ઉપકાર આ જોગવાઇએ હમો માનીએ છીએ.

એ. કે. આં.

સાંકલીઉં.

જગતના બનાવનાર અહુરમજદ વીશે............ ૧
અમશાસ્પંદ, ફરેસ્તા દેવ દરૂજો અને પેલી દુન્યા વીશે ૩
પેગંબર અશો જરતોસ્ત વીશે ,.............. .... ૭
ધર્મ વીશે ૧૯
જરતોસ્તી ધર્મમાંથી મલતી નીતિ વીશે..... ...... ૨૫
બંદગી વીશે ૩૫
શુદરેહ અને કુસ્તી વીશે............... .... ૩૯
ગહુંબાર, ગાથા, ગેહ અને જશન વીશે........ .... ૪૫
માણસની ફરજો તથા તેના ગુજરવા પછીની હાલત વીશે ૫૧
જરતોસ્તી ધર્મને લગતાં પુસ્તકો વીશે... .... ૬૦
ઇરાન દેશ તથા અવસ્તામાંથી મલતા ઇરાનના પાદ-
શાહો વીશે.................................... ૬૨
પરચુટણ બાબદો વીશે....... .... ૭૯

આ ચોપડી તપાસીને દસ્તુરજી સાહેબ પેશુતનજી બેહેરાંમજી સંજાણાએ આપેલો અભિપ્રાય.

ભાઇ એદલજી કેરશાસ્પજી આંટીઆએ આએ 'જરતોશતી ધર્મ શીક્ષક' નામની નાની ચોપડી જરતોશતી બચાંઓને આપણા મજહબની ટુકમાં સહમજ આપવાની મતલબથી બનાવીને હમોને વાંચવા સારૂ મોકલી હતી અને તે હમોએ તપાસી છે. આએ નાનું પુસ્તક ભાઇ એદલજીએ સારાં ધ્યાંનથી અને સલીસ એબારતમાં રચ્યું છે, તેમજ તેમાં જરતોશતી દીનને લગતા ખોલાસાઓ સવાલ જવાબના આકારમાં બચાંઓને સમજ પડે એવા ટુંક ફકરાઓમાં સમજાવેઆ છે માટે આએ પુસ્તક જરતોશતી બચાંઓની ધર્મ સંબંધી કેલવણીને સારૂ કેટલેએક દરજજે ઉપ્યોગી છે, તેથી નેક જરતોશતીઓને આએ પુસ્તક ખરીદ કરી પોતાનાં નાનાં બાલકોને તે ઉપરથી ધર્મને લગતી કેલવણી આપવાની હમો એલતેમાસ કરીએ છીએં.

રોજ ૬ માહ ૩ સને ૧૨૪૬ ઈજદેજરદી.

લા૦ પેશુતન દશતુર બેહેરાંમજી સંજાણાં.

૩૩૫૮

ખોલાસો.

અવસ્તા ભાષાની લીપી વાંચવા તથા લખવાને બીજી ભાષાઓની લીપીની માફક અઘડી નથી. અવસ્તા ભાષાના જે અક્ષરો છે તે આવડવાથી સેહેલથી વાક્યો વંચાઇ શકે છે, કેમકે અવસ્તા ભાષાના વ્યંજનોની સાથે જો સ્વર જોડાય છે તો તે આખો સ્વર તેની પાસે મુકવામાં આવે છે પણ ગુજરાતીમાં તે સ્વરોની નીશાંણીઓ વ્યંજનની સાથે જોડેલી આવે છે જેમકે [illegible]=કા [illegible] =કિ ઈત્યાદી. હવે જ્યારે અવસ્તામાં સ્વર સાથેનો આખો [illegible] લખાય છે ત્યારે ગુજરાતીનાં ક ની બરાબર બોલાય, પણ જો સ્વર વીનાનો [illegible] લખવો હોય તો ગુજરાતીમાં તે આ પ્રમાણે ક્ યાને ખોડો લખાય છે. જેમકે અવસ્તાનો શબ્દ [illegible] =નામન્ છે તેના પેહેલા વ્યંજન ન્ ની પાસે આ સ્વર આવ્યાથી ના થયું તથા બીજા વ્યંજન મ્ ની પાસે અ આવ્યાથી મ આખો થયો પણ છેલા વ્યંજન ન્ ની પાસે કોઇ પણ સ્વર નથી તેથી [illegible] યાને ખોડો ન્ બોલાય છે. હવે જેમ ગુજરાતીમાં જોડાક્ષરો આવે છે તે બે ત્રણ વ્યંજનો સાથે કકડા થઇને જોડાય છે પણ જો અવસ્તામાં જોડાક્ષર લખવા હોય તો બે ત્રણ વ્યંજનો સ્વર વીનાં આખાજ પાસે પાસે લખાય છે જેમકે [illegible]=ક્ષ્ન ઓંથ્ર, [illegible] જરથુસ્ત્ર. ઇત્યાદી. આ પેહેલા દાખલામાં ખ્ અને ષ્ ની પાસે કોઇબી સ્વર આવ્યો નથી, પણ ન્ ની પાસે અ સ્વર આવ્યો છે તેથી આખો જોડાક્ષર ખ્ષ્ન (=ક્ષ્ન) થયો છે; એજ રીતે થ્ ની પાસે સ્વર નથી પણ ર્ ની પાસે અ સ્વર છે તેથી થ્ર જોડાક્ષર બન્યો છે. બીજા દાખલામાં છેલો જોડાક્ષર સ્ત્ર છે તેનું કારણબી ઉપર સમજાવ્યું તેમજ છે.

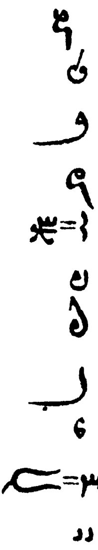
જંદ મૂળાક્ષરો.

——oo——

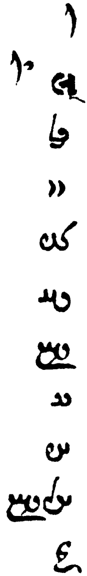
સ્વર.	ઉચ્ચાર.
𐬀	અ
𐬁	આ
𐬌	ઇ
𐬍	ઈ
𐬎	ઉ
𐬏	ઊ
𐬈	ઍ, એ
𐬉	ઍ, એ
𐬆𐬀	અઍ
𐬁𐬌	આઇ
𐬀𐬋	આઓ
𐬁𐬎	આઉ
𐬆, 𐬇	એ
𐬈	ઇ, ઍ
𐬈	એ
𐬊	ઓ

સ્વર.	ઉચ્ચાર.
𐬋	ઓ
𐬄𐬀	અં
𐬄	આં
𐬃	આઙ

વ્યંજન	ઉચ્ચાર.
𐬐	ક્
𐬑	ખ્
𐬒	ખ્
𐬔	ગ્
𐬖	ઘ્
𐬣	ઙ્
𐬗	ચ્
𐬘	જ્
𐬲	જ્
𐬲	જ્
𐬕	ગ્
𐬙	ત્

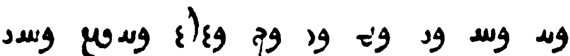

વ્યંજન	ઉચ્ચાર.
	ન્ (છેવટે)
	થ્
	દ્
	ધ્
	ન્
	પ્
	ફ્
	બ્
	ભ્
	મ્
	ય્ (શરૂઆતમાં)
	ય્ (વચ માં)

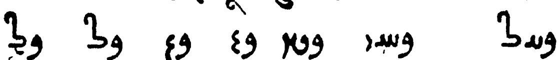

વ્યંજન.	ઉચ્ચાર.
	ર્
	લ્ (પાછળ લખાંનમાં)
	વ્ (શરૂઆતમાં)
	વ્ (વચમાં)
	વ્ (ઈં૦ W)
	શ્
	ષ્
	સ્
	હ્
	ક્ષ્
	ળ

પદ.

કાઈ કઐ કૈં કૈ કૂ કુ કી કિ કા ક

કો કૉ કે કૅ કે કાઉ કઑ

કાં કં

અવસ્તા.	ઉચ્ચાર.
𐬀𐬵𐬎𐬭𐬋𐬹	અહુરો.
𐬁𐬙𐬀𐬭𐬆𐬨𐬹	આતરેમ્
𐬌𐬱𐬌𐬙𐬀𐬹	ઇશિત
𐬍𐬲𐬌𐬌𐬀𐬹	ઈજ્ય
𐬎𐬰𐬛𐬁𐬥𐬀𐬹	ઉજ્દાન
𐬏𐬥𐬀𐬹	ઊંન
𐬆𐬭𐬆𐬱𐬌𐬹	ઍરેશિ
𐬀𐬉𐬑𐬀𐬹	અએખ
𐬁𐬌𐬚𐬌𐬹	આઇથિ
𐬀𐬊𐬙𐬀𐬹	અઑત
𐬆𐬬𐬍𐬯𐬀𐬹	ઍવીસ.
𐬆𐬨𐬀𐬬𐬀𐬥𐬙𐬹	ઍમવન્ત્
𐬊𐬌𐬨𐬹	ઑઈમ્
𐬋𐬌𐬌𐬎𐬨𐬹	ઓયુમ્
𐬀𐬥𐬙𐬀𐬭𐬆𐬹	અન્તરૅ
𐬄𐬰𐬌𐬌𐬏𐬹	આંજ્યૂ
𐬁𐬌𐬌𐬎𐬜𐬀𐬹	આયુધ
𐬐𐬀𐬙𐬁𐬭𐬀𐬹	કતાર
𐬑𐬀𐬟𐬯𐬥𐬀𐬹	ખફ્સન્

અવસ્તા.	ઉચ્ચાર.
𐬑𐬭𐬀𐬙𐬎𐬹	ખ્રતુ
𐬔𐬀𐬊𐬱𐬀𐬹	ગઑષ
𐬖𐬆𐬥𐬁𐬹	ઘૅના
𐬗𐬀𐬖𐬭𐬋𐬹	ચંઘ્રો
𐬗𐬀𐬱𐬨𐬀𐬥𐬹	ચષમન્
𐬘𐬀𐬰𐬎𐬹	જજ઼ુ
𐬰𐬀𐬉𐬥𐬀𐬹	જ઼એન
𐬰𐬀𐬥𐬁𐬙𐬀𐬭𐬹	જ઼નાતર
𐬛𐬀𐬢𐬵𐬎𐬹	દંઘુ
𐬙𐬀𐬥𐬏𐬨𐬹	તનુમ્
𐬙𐬠𐬀𐬉𐬱𐬋𐬹	ત્બએશો
𐬚𐬭𐬁𐬌𐬌𐬋𐬹	થ્રાયો
𐬛𐬀𐬉𐬥𐬀𐬹	દએન
𐬛𐬀𐬜𐬀𐬹	દધ
𐬥𐬀𐬉𐬨𐬀𐬹	નએમ
𐬞𐬎𐬚𐬭𐬀𐬹	પુથ્ર
𐬟𐬆𐬜𐬭𐬋𐬹	ફૅદ્રો
𐬠𐬁𐬰𐬎𐬹	બાજુ
𐬨𐬀𐬌𐬙𐬌𐬹	મઇતિ

અવસ્તા.	ઉચ્ચાર.	અવસ્તા.	ઉચ્ચાર.
[illegible]	યઍઓન	[illegible]	સુપ્ર
[illegible]	અયર	[illegible]	શિકતિ
[illegible]	રથ	[illegible]	બિતિ
[illegible]	વ–ત	[illegible]	હ્ઍઓમ
[illegible]	વીવાપ	[illegible]	ક્ષપન
[illegible]	માંથ્વ		

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (1)

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

(١)

(٢)

(١)

(1)

1

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (1)

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (1)

જગતના બનાવનાર અહુરમજદ વીશે.

સવાલ—જગતનો બનાવનાર કોણ ?

જવાબ—દાદાર અહુરમજદ.

સ૦—તે વીશે પાક અવસ્તામાં કાંઇ લખાણ આવેલું છે ?

જ૦—હાજી, એવું લખાણ આવે છે કે "પેદા કરનાર અહુરમજદને હમો યાદ કરીએ છીએ....કે જે સાહેબ ઘણોજ દબદબાવાળો, ચલકાટવાળો, સર્વેથી મોટો, સર્વેથી સરસ, સર્વેથી સોહામણો, વાજબી ઇનસાફ કરનારો, ઘણોજ અકલમંદ, સારી જાતનો, ઘણોજ પવિત્ર, નેક જાણનારો, ઓહોળી ખુશીવાળો છે જેણે આપણને પેદા કીધા, જેણે આપણને ઘડીઆ, જે આપણું રક્ષણ કરે છે, જે અતીષય વરધી કરનાર મીનો છે." (૧)

સ૦—દરેક ચીજની સંભાળ કરનાર અને પાળનાર કોણ છે ?

જ૦—પાક પરવરદેગાર સિવાય બીજો કોઇ નથી.

સ૦—તે વીશે અવસ્તામાંથી શું લખાણ મલેછે ?

જ૦—પરવરદેગાર બોલે છે કે "સંભાળનાર, પેદા કરનાર અને પાળનાર હું છું." (૨)

---

(૧) યજશને હા ૬ ઠો—ફ—૧ લો તથા યજશને હા ૧ લો ફ—૧ લો. (૨) અહુરમજદ યસ્ત ફ—૧૨ મો.

સ૦—પાક પરવરદેગાર ક્યાં છે?

જ૦—તે સઘલે ઠેકાણે છે અને માણસ જાતનાં જાહેર કામોને તે જોય છે એટલુંજ નહી પણ છુપાં કામોનેબી તે જોય છે.

સ૦—ખોદાનો આકાર કેવો છે?

જ૦—તેને કંઇ આકાર નથી પણ માત્ર એક રોશનીનો ઝરો છે.

સ૦—ખોદા આપણને દેખાતો નથી ત્યારે આપણે કેમ જાણીએ કે તે છે?

જ૦—તેની બનાવેલી ઉમદા ચીજો ઉપરથી તેની હસ્તી માલમ પડે છે. કુદરતમાં જે જે ચીજો માણસ જાતથી નહીં બની શકે તેવી ચીજોનો બનાવનાર કોઇ હોવો જોઇએ અને તે ખોદા પોતે છે.

સ૦—ખોદાનાં નામ કેટલાં છે?

જ૦—તે સાહેબની ખુબીનો જેમ પાર નથી તેમ તેના નામોબી બેહદ છે, પણ પાક અવસ્તામાં તેનાં મુખ્ય નામ ત્રણ છે.

સ૦—ખોદાનાં મુખ્ય ત્રણ નામો તે ક્યાં?

જ૦—દાદાર, અહુરમજદ અને અશો.

સ૦—એ બોલોનો અર્થ શું?

જ૦—દાદાર એટલે પેદા કરનાર, અહુરમજદ એટલે મહાજ્ઞાની સાહેબ, અને અશો એટલે પવિત્ર.

સ૦—ખોદાને અવસ્તામાં વારેઘડીએ ક્યાં નામથી બોલાવેલો છે?

જ૦—અહુરમજદ.

સ૦—ખોદાને 'મીનોઆન મીનો' કહે છે તેનું કારણ શું ?

જ૦—આપણ માણસ જાત મીનો યજદો (ફ-રેશતાઓ)ને જોઇ શકતા નથી અને તેઓને લગતી સમજ ધરાવી શકતા નથી તેમ યજદો અશો અહુ-રમજદને લગતી દાનાઈ અને સમજ મેળવી શકતા નથી તેથી તેને મીનોઆન મીનો કહે છે.

સ૦—ખોદાતાલાએ દુન્યાની અંદર માણસની જીંદગીના આધારને માટે કઇ મુખ્ય ચીજો પેદા કીધી છે ?

જ૦—રોશની, હવા, પાણી, ગરમી, ઝાડપાણ, ગોસ્પંદ વગેરે બીજી ઘણી ચીજો માણસનાં સુખને સારૂં ખોદાએ પેદા કીધી છે.

અમશાસ્પંદ, ફરેશ્તા, દેવ દરૂજો અને પેલી દુન્યા વીશે.

સ૦—અમશાસ્પંદ બોલનો અર્થ શું ?

જ૦—ઘણા બુઝોર્ગ અને અમર્ગ.

સ૦—અમશાસ્પંદ કેટલા છે અને તેઓ શાના નામો છે ?

જ૦—૭ છે અને તે ખોદાની શકતીઓનાં નામ છે જેવાં કે બેહમન, અરદીબેહેશ્ત, શેહરેવર, અસ્પંદારમદ, ખોરદાદ, અને અમેરદાદ.

સ૦—એઓના નામ પાક અવસ્તામાં શું છે? અને તેનો અર્થ શું?

જ૦—વહુમનો એટલે ભલું મન, અષવહીશત એટલે ઉત્તમ પવિત્રાઇ, ક્ષથ્રવૈર્ય એટલે બાદશાહી અથવા હકુમત, સ્પેંતઆરમૈતી એટલે ડાહાપણ, હઉર્વતાત્ એટલે પુરતાપણું, અને અમેરેતાત્ એટલે અમર્ગી.

સ૦—એ નામોના અર્થ ઉપરથી તમો શું સમજ્યા?

જ૦—ભલી મનશાનીનો ગુણ, પવિત્રાઇ એટલે નેકી અને સચાઇ, હકુમત એટલે મોટાઇ, ડાહાપણ, સુખાકારી, કીરતી, અને જીવ અમર્ગ રહે એવા સારા ગુણો મેલવવાની જો આપણે ખાહેશ રાખીએ તો ખોદાની ૭ શકતીની મારફતે તેની આપણે મદદ માંગીએ છીએ.

સ૦—યજદ (ફરેશતા) શબ્દનો અર્થ શું?

જ૦—યાદ અથવા સ્તુતી કરવા લાયક.

સ૦—અમશાસ્પંદ અને યજદોનું કામ શું?

જ૦—ખોદાતાલાએ તેઓને જુદી જુદી શકતી આપીને મીનો (એટલે પેલી દુન્યા) અને ગેતી (એટલે આ દુન્યા)ની સંભાલ રાખવાને કામો હેંચી આપેલાં છે.

સ૦—પાક અવસ્તામાં કેટલાએક યજદ અમશાસ્પંદોને નારી જાતીનું રૂપ આપેલું છે તે કયા અને કેટલા છે?

જ૦—તે ૭ છે જેવા કે અસ્પંદારમદ, આવાં, ગોશ, ફરવરદીન, દીન અને અશીશવંગ.

સ૦—ફરોહર એટલે શું ?

જ૦—દુન્યાની અંદર આત્માને અહુરમજદની તરફેનમાં રેહેવાને વાસ્તે જે શકતી બખશેલી છે તેનું નામ ફરોહર અથવા ફ્રવશી છે.

સ૦—ખોદાતાલાની મરજીથી આ દુન્યા ચલાવવાને સારૂ જે બે મુખ્ય શકતી પેદા થઇ છે તેનાં નામ શું ?

જ૦—'સ્પેંતોમઈન્યુશ'. અને 'અંગ્રોમઈન્યુશ.'

સ૦—એ શબ્દોના અર્થ શું ?

જ૦—સ્પેંતોમઇન્યુશ એટલે ગેબી રીતે દુન્યાનો વધારો કરનાર અને અંગ્રોમઈન્યુશ એટલે ગેબી રીતે દુન્યાનો ઘટાડો અથવા નાશ કરનાર.

સ૦—સ્પેંતોમઈન્યુશનાં હાથ તલે કામ કરનારાઓ કોણ છે ?

જ૦—અમશાસ્પંદો અને યજદો સ્પેંતોમઇન્યુંશની મરજી પ્રમાણે કામ કરનારા છે અને દુન્યાનો વધારો કરવામાં મદદગાર થાય છે.

સ૦—અંગ્રોમઈન્યુશના હાથ તલે કામ કરનારા કોણ છે!

જ૦—દેવો અને દરૂજો અંગ્રોમઇન્યુશની મરજી પ્રમાણે કામ કરનારા છે અને તેઓ દુન્યાનો નાશ કરનારા છે.

સ૦—દેવો અને દરૂજો એટલે શું ?

જ૦—દેવ એટલે નુકશાન કરનારાં તથા બદીને

ઉત્પંન કરનારાં ખરાબ માણસો તથા પદાર્થો, અને દરજ્જો એટલે જુદાઇનો વધારો કરનારાં.

સ૦—અંગ્રોમઇન્યુશનો આએ દુન્યામાં દોર શું છે?

જ૦—તે બનતાં સુધી દરેક માણસને લલચાવીને બુરા માર્ગ ઉપર ચલાવવાની કોશેશ કરેછે અને પોતાના વીચારને લગતું કામ કરવાને સારૂ માણસને ફાંદામાં નાખેછે.

સ૦—ખોદાતાલાની એ બે મુખ્ય શકતી વીશે તમે શું સમજ આપશો?

જ૦—ખોદાતાલાએ દુન્યાની પેદાયશમાં માણસ જાતની પરીક્ષા કરવાને એ બે શકતી વડે બે માર્ગ કીધેલા છે એક સારો અને એક ખરાબ અને માણસને અકલ આપી છે તેથી આપણે સારો માર્ગ પસંદ કરવો અને બુરો માર્ગ તજી દેવો.

સ૦—અંગ્રોમઇન્યુશનો દોર કયાંસુધી જારી રેહશે?

જ૦—રસતાખેજ (કયાંમત) ના વખત સુધી તે પોતાનાં કામમાં ફાવ્યા કરશે અને ત્યાર પછી શેતાની ખવાસ માણસમાંથી બીલકુલ નીકળી જશે અને સઘળી દુન્યાનાં લોકો ખોદાઈ માર્ગ અખતીઆર કરશે.

સ૦—બેહેસ્તનો સરદાર કોણ છે?

જ૦—સ્પેંતોમઇન્યુશ.

સ૦—અવસ્તા પ્રમાણે બેહેસ્તના દરજ્જા કેટલા છે?

જ૦—હુમતના દરજ્જાવાળું એટલે નેક વીચાર કરનારાઓને મળે તે, હુખ્તના દરજ્જાવાળું એટલે નેક

બોલનારાઓને મળે તે. હવરશતના દરજાવાળું એટલે નેક કામો કરનારાઓને મળે તે, અને અનઘ્ર રોચાઓ એટલે બેહદ રોશની ભરેલું. પણ પાછલાં લખાણોમાં સાત દરજાનાં બેહશ્ત છે જેવાં કે ચીનવતપુલ, હમેસ્તગાન, સતરપાયા, મહાપાયા, ખોરશેદપાયા, ગરોથમાન અને અસર રોશની.

સ૦—દોજખનો સરદાર કોણ છે?

જ૦—અંગ્રેમઇન્યુશ.

સ૦—અવસ્તા પ્રમાણે દોજખના તબકા કેટલા છે?

જ૦—ચાર છે, દુશમતના દરજાવાળું એટલે બુરૂં વીચારનારાઓને મળે તે, દુજુખ્તના દરજાવાળું એટલે બુરૂં બોલનારાઓને મળે તે, દુજવરશતના દરજાવાળું એટલે બુરાં કામ કરનારાઓને મળે તે, અને અનઘ્ર તેમ એટલે અતીશય અંધારૂં દોજખ.

પેગંબર અશો જરતોશ્ત વીશે.

—oo—

સ૦—પેગંબર એટલે શું?

જ૦—ખોદાની તરફથી પેગામ અથવા દીનનો લાવનાર.

સ૦—આએ દુન્યામાં પેગંબરને આવવાનું કારણ શું?

જ૦—માણુસજાતને પાક ખોદાતાલાના હોકમ મુજબ ચાલવાની સમજ આપવા સારૂ, જેઓ મા-

ણસો પાક ખોદાતાલાની મરજી મુજબનાં કામો કરીને આએ તથા આવતી દુન્યાનું સુખ અને મોટાઈ મેળવી શકે, પુનનાં કામો કરે, અને અનીતીનાં કામોથી દુર રહે.

સ૦—આપણા પેગંબર સાહેબનું નામ શું ?

જ૦—જરતોશ્ત્ર સ્પીતમાન.

સ૦—એ શબ્દનો અર્થ શું ?

જ૦—ચલકતો તારો.

સ૦—જરતોશતને ચલકતો તારો કહેવાનું કારણ શું ?

જ૦—જેમ એક તારો અંધારી રાતે માણસોને રોશની આપીને તેઓને રસ્તો દેખાડે છે તેમ પેગંબર અશો જરતોશતે અજ્ઞાન માણસોને ધર્મના જ્ઞાનની રોશની આપીને ખોદાઈ માર્ગ દેખાડયો તેથી એને ચલકતો તારો કહે છે.

સ૦—એ નામની સાથે સ્પીતમાન શબ્દ આવેલો છે તેનું કારણ શું ?

જ૦—સ્પીતમાન એ શબ્દનો અર્થ ઘણો પવિત્ર એવો થાય છે અને જરતોશતના વડવાઓમાં એવાં નામનો એક અશો માણસ થઈ ગયો છે કે જેના નામની ઓલખ પેગંમબરના નામની સાથે આપેલી છે.

સ૦—જરતોશતનો જનમ કયે દહાડે થયો હતો?

જ૦—રોજ ૬ઠો અને માહા ૧લો એટલે ખોરદાદસાલને દીવસે.

સ૦—પેગંબર જરતોશતને થઈ ગયાને આજે કેટલાં બરસ થયાં ?

જ૦—એના જમાનાં વીશે ચોકસ મત નથી પણ આશરે ૪૦૦૦ વરસ થયાં છે.

સ૦—પેગંબર સાહેબનો જનમ કયાં થયો હતો?

જ૦—ઇરાંન દેશમાં 'જબર' નામના પહાડમાંથી વેહેતી 'દરજીક' નામની નદીને કીનારે આવેલાં 'રએ' નામના શેહેરમાં થયો હતો.

સ૦—આપણા પેગંબરની માએ તથા બાપનું નામ શું?

જ૦—માએનું નામ દોગદો અને બાપનું નામ પોરોશસ્પ હતું.

સ૦—પેગંબર સાહેબની બાયડીનું નામ કહો.

જ૦—હવોવી.

સ૦—પેગંબરને કેટલાં છોકરાં હતાં અને તેઓનાં નામ શું હતાં?

જ૦—છ, તેમાં ત્રણ છોકરા અને ત્રણ છોકરી હતી, એસદવાસ્તર, ઉર્વતતનર અને હવરેચીથ્ર (યાને ખોરશેદચેહર) એ ત્રણ છોકરા હતા, અને ફ્રેની, થ્રીતી, અને પોરૂચીસ્તી નામની ત્રણ છોકરી હતી.

સ૦—પેગંબર જરતોશ્તથી તે સ્પીતમાન સુધીની પેહેડીના નામ દેઓ.

જ૦—જરતોશ્ત, પોરોશસ્પ, પેતેરસ્પ, ઓર્વિદસ્પ, હેચદસ્પ, ચક્ષનોશ, પેતેરસ્પ, અર્જદસ્પ, હરદાર અને સ્પીતમાન.

સ૦—પેગંબર જરથોશ્ત કોણની ઓલાદથી હતા?

જ૦—પાદશાહ ફરેદુનની ઓલાદથી.

સ૦—પેગંબર જરતોશ્તે ખોદાની હજુરથી દીનને લગતી સમજ મેળવવાની કોશેશ કેટલાં વરસની ઉમરે કરવા માંડી હતી ?

જ૦—તીસ વરસની ઉમરે.

સ૦—કેટલાં વરસની ઉમરે દીન જાહેર કીધી?

જ૦—ચાલીસ વરસની ઉમરે.

સ૦—પેગંબરે કયા પાદશાહના વખતમાં અને કયા શેહેરમાં દીન ફેલાવી.

જ૦—કએ ગુશતાસ્પના વખતમાં, બલખ શેહેરમાં.

સ૦—પાદશાહ કએ ગુશતાસ્પે પેગંબર જરતોશ્તની દીન કેવી તરેહથી કબુલ રાખી ?

જ૦—પાદશાહ કએ ગુશતાસ્પે જરતોશ્તની દીન કબુલ નહીં રાખી પણ જ્યારે અશો જરતોશ્તે કેટલાક મોજેજા બતાવ્યા, આદરબુરજીન નામના આતશનો ચમત્કાર, તથા સરવના ઝાડનો મોજેજો તથા અવસ્તા કલામની ખુબીઓ દેખાડી તથા ફેરેશ્તાઓની મારફતે તેની દીન કબુલ કરવાની પાદશાહને ચેતવણી મલી તથા કાબેલ અને વીદવાનોને બોલાવી તેઓની સાથે તકરાર કરાવી તેમાં અશો જરતોશ્તે દેખાડેલું કુદરતી શકતીવાળું જ્ઞાન જોઇને ગુશતાસ્પ પાદશાહે દીન કબુલ કીધી..

સ૦—અશો જરતોશ્તની દીન પાદશાહ ગુશતાસ્પે કબુલ કીધી તેના બદલામાં પેગંબર જરતોશ્ત તરફથી પાક દાદારની હજુરમાં ચાહેલી દોવાથી તે પાદશાહને કઈ મોરાદ મળી હતી ?

જ૦—પાદશાહ ગુશ્તાસ્પે જીવતાં જીવત બેહેશ્તનું મકાન જોયું, તેનો બેટો અસ્પંદીઆર રોઇનતન એટલે જોરાવર બદનનો થયો. તેનો બીજો બેટો પેશુતન અમર્ગ થયો, અને તેનો વજીર જામાસ્પ ભવિષ્યમાં બનનારી વાત જાણનારો થયો.

સ૦—જરતોશ્તના મોજેજાઓ કેવી પ્રકારના હતા?

જ૦—જનમતી વખતે તે હસીઓ હતો; તે શેહેરનો દારાંશરૂન નામનો જુલમગાર પાદશાહ જે જાદુગર હતો તેણે જરતોશ્તને મારી નાખવાને ઘણા ઉપાયો કીધા હતા તેમાં તે ફાવ્યો ન હતો—જેવાકે વરૂઓના ટોલામાં નાખ્યો, આતશીની ચેહેમાં નાખ્યો, પણ તેમાં તેને કશી રીતનું નુંકશાન થયું નહીં; આદરબુરજીન નામનો આતશ જે તે પોતાની સાથે લાવ્યો હતો તેમાં એવો ચમતકાર હતો કે હાથમાં લે તો હાથ દાઝતો ન હતો અને તે આતશ સુખડ તથા લાકડાં વગર હમેશાં બળતો રોશન રેહેતો હતો; સરવનું ઝાડ જે તે લાવ્યો હતો તેના દરેક પાદડાં ઉપર ગુશ્તાસ્પ પાદશાહને ચેતવણી આપવા સારૂ કુદરતી રીતે લખાઇ રહેલું હતું કે "ગુશ્તાશ્પ પાદશાહ તું જરતોશ્તી દીન કબુલ કર." એ વગેરે ઘણા એક મોજેજાઓ ચમતકાર ભરેલા તેણે કરી બતાવ્યા હતા કે જેનું ખ્યાન જરતોશ્ત નામામાં વીગતવારે કરવામાં આવેલું છે.

સ૦—જરતોશ્તના જનમવાથી સ્પેનામીનોની પેદાયશને કેવી ખુશાલી થઇ?

જ૦—જરતોશ્તે દુન્યામાં ભલી ચીજોની આબાદી વધારવાનો, તથા નેક રાહા ઉપર ચાલવાનો માણસોને માર્ગ બતલાવ્યો તેથી જેટલી પેદાયશ સ્પેંનામીનોની હતી તેટલી ખુશાલ થઈ અને સુકરાના માગવા લાગી કે જરતોશ્ત જેવો અથોરનાન અમારે માટે ભલે જનમ્યો.

સ૦—જરતોશ્તના જનમવાથી દેવો એટલે બુરા ખવાસના માણસોને શું નુકસાન થયું?

જ૦—તેઓ પસ્તાવો કરવા લાગા કે એ અશો માણસ આપણો નાશ કરશે અને તેઓ બીહીના કે એ અશો માણસ આપણને કોઇબી બુરાં કામમાં ફાવવા નહી દેશે તેથી તેઓ ઘભરાટમાં પડીને અફ્સોસ કરવા લાગા.

સ૦—જરતોશ્તે પોતાની દીન ફેલાવી ત્યારે બુરા દેવો અને દેવ અવતારી લોકોએ તેનો નાશ કરવાની કોશેશ કીધી ત્યારે તેઓને કેવી રીતે હરાવ્યા?

જ૦—તે પોતાના કામપર મકમ રહ્યો અને તેઓથી બીહીધો નહી. અને "યથા અહુ વઇર્યો" (કે જેની અંદર અશો અહુરમજદની મરજી મુજબ ચાલવાથી આદમીને બંધે જેહાંનનું સુખ મળનાર છે) ના કલામ પઢવાથી દેવોને મારી હઠાવ્યા તથા સાચા વીચાર, સાચાં વચન અને સાચાં કામોનો બોધ આપવાથી જે લોકો અગાઉ દેવ અવતારી (યાને દેવના કરતુકવાળા) હતા તેઓનો નાશ કીધો. (૧)

(૧) જમીઆદ યશ્ત ફ૦ ૮૧મો. ૧૯મી પરગરદ ૪. ૨જો.

સ૦—અશો જરતોશ્ત ખોદાની હજુરથી કઈ ચીજો લાવ્યો હતો ?

જ૦—અવસ્તાના એકવીશ પુસ્તકો, આદરખુરજીન નામનો આતશ, અને સરવનું ઝાડ.

સ૦—જરતોશતનો વડો સાગેર્દ કોણ હતો ?

જ૦—તેના કાકાનો છોકરો મેદીઓમાહા.

સ૦—જરતોશતના બીજા સાગેર્દો કોણ હતા ?

જ૦—જામાસ્પ, ફરશોસ્ત્ર, પાદશાહ કએ ગુશતાસ્પ, ગુસ્તાપની બાનુ હુતોશી અને તેનો બેટ્રો અસ્પંદીઆર વગેરે ઘણાએક સાગેર્દો થયા હતા કે જેઓના નામો ફરવરદીન યશ્તમાં આવેલાં છે.

સ૦—જરથોશ્તની આગમજ ઇરાનના લોકો કયો ધર્મ પાળતા હતા ?

જ૦—મજદીયસ્નની ધર્મ પાલતા હતા.

સ૦—જરતોશતની આગમજના દીન પાલનારાઓને શું કહેતા હતા ?

જ૦—પોઇર્યોતકેશી લોકો કેહેતા હતા.

સ૦—જરતોશતને પોતાનેબી પોઇર્યોતકેશ કહેછે તેનું કારણ શું ?

જ૦—એને પોઇર્યોતકેશી કેહેવાનું કારણ એ કે એ પોઇર્યોતકેશી ધર્મમાં જનમ્યો હતો, અને એણે પોતાની દીનનો ફેલાવો તો ૪૦ વરસની ઉમરે કર્યો હતો.

સ૦—જરતોશતની આગમજ કયા માહાભારત પુરૂષોને દીનની આગાહી મળી હતી ?

જ૦—ગેઓમર્દ, હોશંગ, તેહમુરશ, જમશેદ, ફરેદુન, મીનોચેહેર, અને કેખુશરૂ.

સ૦—એ બધા મહાભારત પુરૂષોને આપણા ધર્મમાં કયાં નામથી ઓલખેલા છે?

જ૦—સોશ્યંતો એટલે કે ધર્મના જ્ઞાનની રોશની આપી ખોદાઇ માર્ગ બતલાવનારા.

સ૦—જરતોશ્તની પછી કયા પુરૂષોએ મોજેજા બતાવ્યા હતા?

જ૦—અરદાએવીરાફ અને આદરબાદ મારેસ્પંદ.

સ૦—અશો જરતોશ્ત પછી તેનું કામ ચલાવનારા વડા ધર્મગુરૂને અવસ્તામાં શું નામ આપ્યામાં આવ્યું છે?

જ૦—જરથુશ્ત્રોતેમો.

સ૦—એ બોલનો અર્થ શું?

જ૦—અશો જરતોશ્તને ઘણોજ મલતો એટલે દસતુરાંને દસ્તુર યાને ધર્મનો વડો.

સ૦—જરતોશ્તનો ધંધો શું હતો?

જ૦—અશો જરતોશ્તનો ધંધો દીનની સમજ વગરનાં લોકોને ખોદાઇ ધર્મ સમજાવી દીનનો ફેલાવો કરવાનો હતો, કેમકે તે અવસ્તામાં એક ઠેકાણે બોલે છે કે "ઘરોનાં, મોહોલાનાં, ગામનાં, દેશનાં અને મુલકોનાં બધાં માણસોને દીન પ્રમાણે વીચારવાને તે પ્રમાંણે બોલવાને અને તે પ્રમાણે કામો કરવાને હું

શીખવશ અથવા ઉત્તેજન આંપશ. (૧)

સ૦—અશો જરતોશ્ત કયા ધંધાઓનો ઉપરી હતો ?

જ૦—તે સાહેબને અથોરનાન, રથેશ્તાર, અને વાસ્ત્રીઓશાનો પેશો કરનારામાં સૌથી સરસ ગણેલો છે. એટલે એ ત્રણે ધંધાદારીઓમાં તે વડો ગણાતો હતો.

સ૦—જરતોશ્તને "અથોરનાન" નો સરદાર કેહેવાનું કારણ શું ?

જ૦—જેમ એક અથોરનાન અથવા મોબેદ પોતાના ધર્મનું જ્ઞાન લઇને બીજાઓને શીખવે તેમ જરતોશ્તે પેહેલાં લોકોને ધર્મ સમજાવ્યો તેથી એને અથોરનાનનો સરદાર કહેલો છે.

સ૦—જરતોશ્તને "રથેશ્તાર" કહેલો છે તેનું કારણ શું ?

જ૦—જેમ એક રથેશ્તાર (એટલે પાદશાહ અથવા પેહેલવાન) પોતાના દેશને માટે લડીને દુશમનને હરાવે તેમ જરતોશ્તે બુરાં માણસો જેઓ તેના ધર્મની આડે આવતાં હતાં તેઓને તકરાર કરીને હરાવ્યાં તેથી "રથેશ્તાર" નો સરદાર કહેલો છે.

સ૦—એને "વાસ્ત્રીઓશ"નો સરદાર કાંય કહેલો છે ?

જ૦—જરતોશ્તે માણસોને જમીન ખેડી તેમાં પાક વધારવા ને ઉદ્યોગી થવા શીખવ્યાં તે ઉપરથી એને "વાસ્ત્રીઓશ" એટલે ખેડુતોનો સરદાર કહેલો છે.

---

(૧) યજશને હા ૮ મો ફ૦ ૭ મો.

સ૦—પાક ખોદાતાંલાએ અશો જરતોશતને શું મરતબો આપ્યો હતો?

જ૦—પાક ખોદાના ફરમાનને તાબે રહીને તેણે દીન ફેલાવી હતી અને પરહેજગારી અને નેકીનો દુન્યામાં વધારો કીધો હતો તેથી પાક ખોદાતાલાએ તેને 'યજદ' નો ખેતાબ આપ્યો હતો કે જે ખેતાબ આએ ફાની દુન્યાનાં બીજાં કોઈબી માણસને મલ્યો નથી.

સ૦—જોકે દાદાર અહુરમજદ બંધે જહાંનનો સરદાર છે તોપણ તે સાહેબે પોતાની તરફથી કયાં માણસોને આએ દુન્યાના સરદાર તરીકેનો એલકાબ આપ્યો છે?

જ૦—જરતોશત સ્પીતમાનને આ દુન્યાનો સરદાર કહેલો છે. (૧)

સ૦—અશો જરતોશતે ખોદાતાલા પાસેથી પેહેલ વેહેલાં શું જાણવાની ખાહેશ રાખી હતી?

જ૦—અહુરમજદના પેદા કીધેલા સ્પેંતોમૈન્યુશને લગતી સમજ તથા બેહમનની અકલ માગી હતી. (૨)

સ૦—જરતોશત અહુરમજદની હજુરમાં કેવી રીતે પોહોંચ્યો હતો?

જ૦—બેહમન અમશાસ્પંદની મારફતે. એટલે જે પોતાનાં ભલાં મનની શકતીથી. (૩)

---

(૧) વીસપરદ કરદો ૨ જો ફ. ૪ થો. (૨) યજશને હા ૨૮મો ફ. ૨ જો (૩) યજશને હા ૨૮ મો ફ. ૩ જો.

સ૦—જરતોશ્તે અહુરમજદને જોવાની ખાહેશ કેવી રીતે રાખી હતી ?

જ૦—અશોઈ અને રાસ્તીની મારફતે અહુરમજદને જોવાની ખાહેશ રાખી હતી. (૧)

સ૦—પેગંબર જરથોશ્તના જન્મારાનો ટુંક હેવાલ આપો ?

'**જ૦**—પેગંબર અશો જરતોશ્ત ઇરાંન દેશના 'રએ' શેહેરમાં જનમ્યો હતો.' તેના બાપનું નામ પોરોશસ્પ અને માએનું નામ દોગદો હતું. તે પાદશાહ ફરેદુનની ઓલાદનો હતો. તે જયારે જનમ્યો ત્યારે હસીઓ હતો. તેણે પોતાને સમજ મળતાંવાર પોતાના મનમાં ભલા વીચારનું રેહેઠાણ કીધું હતું અને બેહમન અમશાસ્પંદની મારફતે તે ખોદાતાલાને મલ્યો હતો અને દીનને લગતાં ફરમાનોની સમજ મેલવી હતી, જે ફરમાનો તેણે માણસોમાં જાહેર કીધાં હતાં તે દીન લાવ્યો ત્યારે ઇરાંનમાં કએ ગુશ્તાસ્પ રાજ કરતો હતો જેણે પેહેલાં તેની દીન કબુલ નહી કીધી પણ જરતોશ્તે તેની પુરતી ખાતરી કીધાથી તેણે એ દીન કબુલ રાખી હતી તથા પોતાનાં બીજા મુંલકોમાંબી તેનો ફેલાવો કરવામાં બનતી કોશેશ કીધી હતી. પછી તુર્કસ્તાનના પાદશાહ અરજાસ્પે ગુશ્તાસ્પને કેહેવરાવ્યું કે તું એ દીન છોડી દે પણ ગુશ્તાસ્પ તે દીન ઉપર મકમ રહયો તેથી સેવટે એક

---

(૧) યજશને હા ૧૦મો ફ. ૧૨.

મોટી લડાઇ થઇ. તે વખતે જરતોશત આતશ બેહ-
રામમાં બંદગી કરતા હુતા તેવણને તુરબરાતુર નામના
શખસે તલવાર મારી જેથી અશો જરતોશતનું મરણ
નીપજ્યું હતું. તેવણ પોતાની પંચોતેર વરસની ઉ-
મરે રોજ ૧૧મો ને માહા ૧૦મો બલખ શેહેરમાં મ-
રણ પામ્યા હતા.

સ૦—ઉપર આવેલા સવાલો ઉપરથી જરતોશત-
ની વર્તણુકનું ટુંક બ્યાંન કરો.

જ૦— તે ઘણો ચમતકારીક પુરૂષ હતો, તેણે
સચાઇનો રસ્તો અખતીઆર કરવાને કોશેશ કીધી હ-
તી તથા બીજાઓનેબી નેક માર્ગ બતાવ્યો હતો.
તેને બીજાં ખરાબ માણસોએ તથા હેરેમને ઘણો
લાલચમાં નાખ્યો હતો કે જો તું માજદીયસ્નની ધર્મ
તજી દે તો હમો તુંને ઘણું દ્રવ્ય આપીએ પણ તે
પોતાના ભલા વીચારનેજ વલગી રહીને ચાલ્યો હતો.
તેણે બુરાં માણસોની સાથે ઘણી ફતેહમંદીથી લડાઇ
કીધી હતી. તે પોતાની કોઇબી આફતની અંદર "ય-
થા અહુ વૈર્યો"ના કલામો યાદ કરતો હતો અને તેજ
એખલો માણસ હતો કે જેણે બુરાં આદમીઓ જેઓ
તેના વખતની આગમજ ઘણી ખરાબી કરતા હતા
તેઓને મારી હઠાવ્યા હતા. તે પોતાનું ભલું ઇછવા
સાથે પોતાની દીન પાળનારાઓનું પણ ભલું ઇચ્છતો
હતો. તે પોતાનો વખત ખોદાતાલાની બંદગી કર-
વામાં તથા વીદ્યા હુન્નરને લગતી બાબદોનો અભ્યાસ
કરવામાં ગુજારતો હતો અને તેણે દીનની બાબદોના

ઘણાએક સવાલોનો ખોલાસો ખોદાથી જાણ્યો હતો અને તેની વાકેફી મેળવીને આએ દુન્યાનાં માણસોને શીખવવા માંડ્યું હતું તેના ધર્મની મુખ્ય ખુબી એજ છે કે સારૂં વમાસવું, સાચું બોલવું અને સારાં કામો કરવાં અને આવતી દુન્યાના સુખને સારૂ જેમ બને તેમ નેકીનાં કામો કરીને તૈયાર રેહેવું.

ધર્મ વીશે.

—oo—

સ૦—ધર્મ એટલે શું?

જ૦—આપણ માણુસ જાતને પવિત્રાઈ તથા નીતીથી ચાલવાને અને દુન્યાની ફરજો બજાવવાને તથા માણુસોએ અરસપરસ કેમ ચાલવું તે વીશે પેગંબરની મારફતે મોકલેલા કાયદા તે ધર્મ.

સ૦—માણુસ જાતને ધર્મની શું જરૂર છે?

જ૦—"સઘળા કરતાં ધર્મ ઘણોજ અગત્યનો છે....................પરમેશ્વરનું, તેના ગુણનું તથા તેની ઇચ્છાનું જ્ઞાન ધર્મથી આપણને થાયછે. વળી આપણો એટલે માણુસ જાતનો સ્વભાવ, પરમેશ્વર જોડે આપણો સંબંધ, આ દુન્યામાં આપણી ફરજો, તથા આ ટુંકી મુસાફરી પુરી થયા પછી જે અંજાણી જગામાં આપણને મુવા પછી જવું છે, એ સર્વ આપણે ધર્મવડે જાણીએ છીએ માટે ધર્મ ઘણોંજ અગત્યનો છે........સર્વ માણુસની પેહેલી અને સૌથી

મોટી ફરજ એ છે કે પરમેશ્વરને શોધવો, તેને વીશે શું માનવું, તેની શી શી આજ્ઞા છે, અને આપણા શા શા ધર્મ છે તેની તજવીજ કરવી." એ પણ આપણને ધર્મજ શીખવેછે, માટે માણસને ધર્મની ઘણીજ અગત છે. દરેક માણસમાં ધર્મ હોવો જોઇએ. ધર્મ વીનાનું માણસ હેવાનની હાલતે પોંહોંચેછે અને જેમ એક સુકાન વગરનું વહાણ દરીઆમાં અથડાઇને ઘસડાયા કરે છે અને પોતાનાં ધારેલાં ઠેકાણાંમાં આવી પોંહોંચ્યા વગર ખરાબે અથડાઇને ભાગી જાય છે તેમ ધર્મ વગરનું માણસ ઇશ્વરને ઓળખ્યા વગરજ હેવાનની મીસાલે પોતાની કંગાળ જીંદગી ખતમ કરેછે.

સ૦—આપણા ધર્મનું નામ શું છે!

જ૦—મજદીયસ્‌ની જરતોશતી દીન.

સ૦—એને ઉપલું નામ આપવાનું કારણ શું?

જ૦—માજદીયસ્‌ની, એટલે ખોદાને યાદ કરવાની દીન અને એની સાથે જરતોશતી બોલ બોલીએ છીએ તેનું કારણ એ કે તે દીન અશો જરતોશતની મારફતે મળી છે.

સ૦—મજદીયસ્‌ની દીન તે કઈ અને જરતોશતી દીન તે કઇ એ બેની વચે તફાવત શું છે?

જ૦—મજદીયસ્‌ની દીન તે જરતોશતની આગમજની દીન અને જરતોશતી દીન તે મજદીયસ્‌ની દીનની અંદર કેટલોક વધારો કરીને જરતોશત પેગંબરે જે દીન દેખાડી હતી તે.

સ૦—મજદીયસ્નની જરતોશ્તી ધર્મ કોણે મોકલ્યો?

જ૦—પાક પરવરદેગારે.

સ૦—ધર્મ કોણને સારૂ મોકલ્યો?

જ૦—ખોદાના હુકમને તાબે રહીને ચાલવાને માણસ જાતને સારૂ મોકલ્યો છે.

સ૦—આપણા ધર્મનાં પુસ્તકો કઇ ભાષામાં લખેલાં હતાં અને હમણાં છે?

જ૦—અવસ્તા તથા જંદ ભાષામાં.

સ૦—જરતોશ્તી દીનનું મુખ્ય તત્વ શું છે અથવા તેના મુખ્ય ફરમાનો કયાં છે?

જ૦—હુમત (મનશની), હુખ્ત (ગવશની), હવરશ્ત (કુનશની) એટલે નેક વીચારવું, નેક બોલવું અને નેક કામો કરવાં, એ ત્રણ મુખ્ય ફરમાનો છે અને એની ઉપર આખી દીનનો પાયો રચેલો છે, એ વગેરે પારકાનું ભલું કરવુ, દયા અને સખાવત કરવી એકબીજાને મદદ કરવી, વાજબી માર્ગ અખતીઆર કરવો એવાં એવાં બેહદ નીતીનાં ફરમાંનો આવેલાં છે.

સ૦—બીજી સઘળી દીનો કરતાં મજદીયસ્નની દીનની સરસાઇ કેવી છે?

જ૦—જેમ એક મોટું ઝાડ નાના ઝાડને ઢાંકી નાખેછે, જેમ એક મોટા દરીઆનું પાણી નદીનાં પાણી ઉપર ફરી વળેછે, જેમ આસમાને જમીનને

બધી તરફથી ઢાંકી નાખી છે તેમ મજદીયસ્નીની દીને બીજી સઘળી દીનોને ઢાંકી નાખી છે.

સ૦—ત્યારે તમોએ કઇ દીન ઉપર એકીન રાખવું જોઇએ ?

જ૦—આપણે તો આપણા મજદીયસ્નીની જરતોશ્તી ધર્મ ઉપરજ એકીન રાખવું જોઇએ, કારણ કે સઘળી દીનોની ઉપર એ દીન સર્વથી સરસ છે.

સ૦—આપણા મજદીયસ્નીની ધર્મ ઘણોજ પસંદ કરવાજોગ છે તે વીશે તમો જાણતા હો તે કહો.

જ૦—મજદીયસ્નીની ધર્મની નીતી ઘણીજ પસંદ કરવાજોગ છે અને તેનાં લખાણ ઉપરથી આપણને ખોલું દીસે છે કે એ ધર્મમાં એખલા પેદા કરનાર અહુરમજદને માનવાનું ફરમાન છે. અવસ્તા ભાષામાં એ ધર્મની વારંવાર તારીફ કીધી છે. એ ધર્મ સઘળા ધર્મોની ઉપર સરસાઇ ભોગવે છે. એ ધર્મમાં બીજા પારકા ધર્મની નીંદા કીધી નથી. એ ધર્મની ખુબી એવી છે કે માણસ જેવાં કરતુક કરશે તેવો તેઓને બદલો મળશે. માણસના મરણ પછી તેના જીવને સુખ તથા દુ:ખ એ તેની કરણી મુજબ મળવાનું એ એ ધર્મમાં જણાવેલું છે. અવસ્તામાં એ ધર્મની તારીફ નીચે પ્રમાણે કીધી છે:—

"ભલી મજદીયસ્નીની દીનની હું વખાણ કરૂં છું, કે જે દીન અણઘટતો વાંધો લેવાથી દુર છે. પોતાના પેદા કરનારની સાથે સંબંધ ધરાવનારી છે." (૧)

(૧) યજશને હા ૧૨ મો. ફ૦ ૯ મો.

એ ધર્મ વીશે આપણા તેમજ પારકા ધર્મના વીદ્વાનોનું ઉંચું મત છે અને હમો મજદીયસ્નની દીનમાં જનમ્યાં છીએ તેથી હમો ઘણા ભાગ્યશાલી અને ઘણા મગરૂર છીએ.

સ૦—જરતોશ્તી ધર્મમાં એક ખોદાને માનવાનું છે કે એકથી વધારે ?

જ૦—જરતોશ્તી ધર્મમાં માત્ર એકજ ખોદાને માનવાનું ફરમાન છે અને તે ખોદાનું નામ અહુરમજદ છે.

સ૦—જેઓ એક કરતાં વધારે ખોદાને માને તેઓને આપણા ધર્મમાં શું કહેછે ?

જ૦—દેવયસ્ની એટલે કે દેવોને માનનારા.

સ૦—તમે ખોદાપરસ્ત છો તેની સાબેતી આપો.

જ૦—અમો ખોદાપરસ્ત છીએ તે વીશે અવસ્તામાં વારેવદીએ આવે છે. જેમકે "મજદયસ્નો અહમી" એટલે હું અહુરમજદને માનનારો છું "આસ્તુએ દએનામ્ વંઘુંહીમ્ માજદયસનીમ્." એટલે જે અહુરમજદને માનવાની ભલી દીન ઉપર હું એકીન રાખું છું અથવા તેની ઉપર ચુસ્ત છું—આપણા વડવાઓ યજદાંપરસ્ત હતા અને આપણે તેઓથી ઉતરતા આવ્યા.તેથી આપણેબી યજદાંપરસ્ત ગણાયે.

સ૦—તમે એખલા અહુરમજદનેજ માનવાનો દાવો કરોછો ત્યારે તમો આતશ, પાણી, સુર્ય, ચંદ્ર ઇત્યાદીની નીઆએશ કરો છો તે વીશે તમે શું ખોલાસો કરી શકશો ?

જ૦—હમો તો માત્ર એકજ ખોદાને માનીએ છીએ પણ પાક ખોદાતાલા પોતે નુર ભરેલો છે તેથી તેની પેદા કીધેલી ઉપર જણાવેલી વસ્તુ નુરવાલી હોવાથી તથા તેઓમાં તે સાહેબની પોતાની માણસ જાતનું ભલુ કરવાની શકતી હોવાને લીધે તે વસ્તુઓની સનમુખ ઉભા રહીને તેઓમાં બક્ષેલા ખોદાની તરફના ગુણોની વખાણ કરવા સાથે તે સર્વ શકતીવાન સાહેબની સ્તુતી અને યાદ હમો કરીએ છીએ.

સ૦—જરતોશતી ધર્મના કાયદાને અવસ્તામાં શું નામ આપેલું છે ?

જ૦—'દાત વીદએવ' અથવા 'દાત જરથુશ્ત્રી' એટલે જે દેવથી જુદા જરતોશતના ધારા.

સ૦—પોઇર્યોતકેશી ધર્મ એટલે શું ? અને તે ઇરાનમાં કયે વખતે ચાલતો હતો.

જ૦—જરતોશતી ધર્મની આગમજ જે ધર્મ ઇરાનમાં પાલતા હતા તેને પોઇર્યોતકેશી ધર્મ કહેછે અને તે ગયોમર્દથી તે જરતોશતના વખત સુધી ચાલ્યો હતો.

સ૦—જરતોશતી ધર્મની ઉત્પંતી કયાં, કેમ, કોણથી અને કયારે થઇ ?

જ૦—જરતોશતી ધર્મની ઉત્પંતી ઇરાન દેશના 'બલખ' શેહરમાં કએ ગુશ્તાસ્પના વખતમાં થઈ—અને એ ધર્મનો લાવનાર અશો જરતોશત હતો, ઇરાનમાં જરતોશતની આગમજ લોકો મજદીયસ્નની ધર્મ પાળતા હતા તેના કાયદામાં લાંબી મુદત જવાને લીધે ફેરફાર થયો અને લોકો અસલ યજદાંપરસ્તી દીનથી વેગળાં

જવાં લાગાં, દેવના માર્ગ ઉપર ચાલવા લાગાં અને બુતપરસ્તી કરવા લાગાં. તે વખતમાં પાક દાદારે અશો જરતોશ્તને પેગંબર તરીકે મોકલ્યો.

સ૦—પેગંબર જરતોશ્ત ધર્મ લાવ્યા ત્યારથી તે કોણના વખત સુધી ધર્મ આબાદ હાલતમાં રહયો ?

જ૦—દારાએ દારાં પાદશાહના વખત સુધી આબાદ હાલતમાં રહયો.

સ૦—ત્યાર પછી તેની કેવી અવસ્થા થઇ ?

જ૦—ગ્રીક દેશનો સીકંદર પાદશાહ ઇરાન ઉપર ચઢી આવ્યો ત્યારથી દીનનાં પુસ્તકોની જાળવણી રહી નહી અને દીનદારોને ઘટતી મદદ મળી નહી તેથી આપણો મજહબ ચઢતી હાલતમાં રહી શકયો નહી.

સ૦—પાદશાહ દારાં પછી આપણા જરતોશ્તીઓમાં ફેરફાર મત ચાલવા લાગાં તે વેલાએ મોજેજા દેખાડીને દીન ઉપર વિશ્વાસ કયા દસ્તુરે બેસાડયો હતો ?

જ૦—દસ્તુર અરદાએવીરાફે મોજેજા દેખાડીને દીન ઉપર પાછો વિશ્વાસ બેસાડયો હતો.

જરતોશ્તી ધર્મમાંથી મળતી નીતી વીશે.

સ૦—અવસ્તામાં નેકી અને અશોઇ સાથે કોણનું નામ જોડાયલું છે ?

જ૦—નેકી અને અશોઇ સાથે પાક દાદાર અહુરમજદનું નામ જોડાયલું છે.

સ૦—બદી તથા નાપાકી સાથે કોણનું નામ જોડાયલું છે?

જ૦—બદી તથા નાપાકી સાથે નાપાક હેરેમનનું નામ આવેછે.

સ૦—કઇ કઇ ખસલતોને આપણે દુર કરવી જોઇએ કે જેથી અંઘ્રમઇન્યુશની પેદાયશનો ઘટાડો થાય અને સ્પેંતોમઇન્યુશની પેદાયશનો વધારો થાય?

જ૦—બુરા વીચાર, બુરા સુખનો, બુરાં કામો, અદેખાઇ, જુઠાઇ, આળસાઈ, દગો, કીનો કપટ, ગીબત, વિગેરે બીજી સઘલી બદ ખસલતોને તજવી જોઇએ, કે જે ખસલતોથી આપણુને તથા પારકાઓને નુકસાન થતું હોય તે અટકે અને તેથી અંઘ્રમઇન્યુશની પેદાયશનો ઘટાડો અને સ્પેંતોમઇન્યુશની પેદાયશનો વધારો થાય જેથી દાદાર અહુરમજદ રાજી રહી આપણા ઉપર રેહેમ કરેછે.

સ૦—દાદાર અહુરમજદની હજુરમાં હસ્તે મુખે જવા સારૂ કેવાં કામો કરવાં જોઇએ?

જ૦—દાદાર અહુરમજદની હજુર હસ્તે મુખે જવા સારૂ તેણે ફરમાવેલા સઘળા હુકમોને તાબે રહીને ચાલવું જોઇએ તથ નેકી અને અશોઇને લગતાં કામો કરવાં જોઇએ કે જે વીશે અવસ્તામાં એમ આવે છે કે "ઓ! અહુરમજદ, અશોઇ કર-

વાથી હું તારી નજદીક પોંહોંચ્યું અને તારી દોસ્તીમાં આવું." (૧)

સ૦—જરતોશ્તી ધર્મ પાળનાર માટે જે ત્રણ મુખ્ય ફરમાનો છે તે કયાં?

જ૦—હુમત (મનશની), હુખ્ત (ગવશની), હવરશ્ત (કુનશની) એટલે નેક વીચારવું, નેક બોલવું, અને નેક કામો કરવાં એ ત્રણ મુખ્ય ફરમાનો ઘણાં કીમતી છે. અવસ્તામાં લખ્યું છે કે "નેક વીચાર, નેક બોલવું અને નેક કામોને હું રાખું અને બુરા વીચાર, બુરૂં બોલવું અને બુરાં કામોને હું તજી દઉં." (૨)

સ૦—નેક વીચાર, નેક બોલવું અને નેક કામ કરનારનો મરતબો કેવો છે?

જ૦—ઉપર પ્રમાણેના કામો કરનારને અહુરમજદનો સૌથી સરસ દોસ્ત તરીકે ગણેલો છે અને વળી અવસ્તામાં આવેલું છે કે "તમામ નેક વીચારોથી, નેક વચનોથી અને નેક કરણીથી ઓ અહુરમજદ હમે તુંને નમીએ છીએ, હમો તારા કરજદાર છીએ અને તે કામોની મારફતે હમો તારી નજદીક પોંહોંચીએ." (૩)

સ૦—સારાં કામ કરનારને શું ફાયદા થાય છે?

જ૦—સારાં કામ કરનારને આએ દુન્યામાં તે-

(૧) યજશને હા ૫૦ મો—ક—૧૨ મો. (૨) યજશને હા. ૧૧ મો. ક. ૧૭ મો. (૩) યજશનેનો હા ૧૩ મો ક. ૫ મો.

મરંજ આવતી દુન્યામાં સુખ મેળવવા વીશેની આશા રહે છે અને બીજો યજદોને લગતી યજદાંની શકતી તેને મદદ કરે છે.

સ૦—નેકીના કામો કીધાથી આએ અને પેલી જેહાનમાં શું ફાયદો હાંસલ થાય છે?

જ૦—આએ જેહાનમાં નેકી કરવાથી આપણુને આ દુન્યાનું સર્વ સુખ મલે છે. સર્વ લોક આપણુને ચાહે છે તથા માન આપે છે અને ગુજરવા પછી આવતી બીજોઈ દુન્યામાં સુખ મેળવવાની આશા રહેછે અને હમેશગીનું સુખ ભોગવવાને જે બેહશ્તનું મકાન બનાવેલું છે તેમાં જવાને શકતીવાન થઇએ છીએ અને ત્યાં ફરેશતાઓની સંગાતે ખુશીથી રહેવાને બને છે.

સ૦—બેહશ્તમાં કેવાં માણસો જઈ શકે છે?

જ૦—બેહશ્તનું મકાન અશો માણસોને માટેજ બોલ્લું છે તેમાં કોઇબી પાપી માણસ દાખલ થઇ શકતું નથી.

સ૦—સખાવતનાં કામો કરવાથી શું ફાયદો થાયછે?

જ૦—સખાવતનાં કામો કરવાથી આપણી કીર્તી આં દુન્યામાં વધે છે અને આવતી દુન્યામાં આપણને મોટો દરજજો મલે છે. વળી આપણે આપણી શકતી પ્રમાણે સખાવત કરીએ છીએ તેથી સખાવતનો લાભ લેનારને કેટલીએક તરેહનો ટેકો થાય છે અને તેની કેટલીએક ગરજ સરે છે અને તે આપણા હકમાં દુવા માગેછે. ભુખ્યાની ભુખ ભાંજવી અને

નાગાને વસ્ત્રદાન આપવું તથા દરદીના દુઃખનું નીવારણ કરવું એ સૌથી ઉમદા સખાવત છે. (૧)

સ૦—સલાહ સપજ રાખવાથી શું ફાયદો થાયછે?

જ૦—આપણે માથે રાજકરતા તરફ ચાહા બતાવીને તેમજ રાજકરતાએ પોતાની રૈયત ઉપર પ્યાર રાખીને એકેક સાથે સલાહ સંપજથી ચાલવું એ ઉપર રૈયતની તેમજ રાજની સમાધાની અને સલામતી રહેં છે. આપણાં માબાપ, ભાઈ બેનો, પડોશીઓ, આપણા જાતભાઈ વગેરે બીજાંઓ સાથે હળીં મળીને સંપથી ચાલવું જોઇએ. સંપથી કજીઆ કંકાસ દુર હોવાથી આપણને આપણું દરરોજનું કામ કાજ કરવામાં, ભણુવા ગણવામાં અને સુખ ચેનમાં ખલલ પડતી નથી. કજીઆથી કરીને આપણું હરેક કામ બગડે છે. માબાપ અને છોકરાં વચે દુશમની થાય છે. ભાઇ બેહેનથી છુટો પડે છે અને પડોશીઓ સાથે અનબનાવ થાય છે તેથી અરસપરસનું-કામ અટકે છે. પક્ષીઓ અને જીવજંતું જેવાં પણ સંપ રાખી હળી મળીને રહે છે. 'અને' આપણે જોઇએ છીએ કે પક્ષીઓ પોતાના નાના માળામાં બચ્ચાં સાથે રહીને કજીઓ કરતાં નથી અને હજારો કીડીઓ એક નાનાં દરમાં સાથે રહી હળી મળીને એકેકને દુઃખ દેવા વગર સંપથી રહે છે અને જોકે એ માણીઓમાં અકલ જેવી શકતી બખશેલી નથી અને આપણ માણુસને તો ખોદાતાલાએ અકલ આ-

---

(૧) પરગરદ ૪.થી ૬. ૪૪.મો.

પી છે માટે આપણે સંપ જાળવી રાખી આપણાં મા-બાપ વગેરે સાથે હળી મળીને ચાલવું જોઇએ એમાં ઘણી મોટી નીતી છે.

સ૦—મરદોની માફક સ્ત્રીઓને પણ ધર્મની તેમજ દુન્યાની કેળવણી આપવા બાબે જરતોશ્તી ધર્મમાં કંઇ ફરમાન આવેલું છે?

જ૦—હાજી છે; શીખેલી અને ડાહાપણવાળી સ્ત્રીઓની અવસ્તામાં તારીફ ગાયલી છે જેમકે "દાનાવ, નેક વીચારવાળી, ઘણું નેક બોલનારી, અને નેક કામ કરનારી અશો ઓરતને હમો યાદ કરીએ છીએ."

સ૦—ઠગાઇ કરવાથી શું સજા થાય છે?

જ૦—ઠગાઈ કરનારને આખરે દોજખનું મકાન મળે છે તે વીશે અવસ્તામાં જણાવે છે કે, "જે શખસ અશો માણસોને ઠગે છે તેનું મકાન દોજખમાં થાય છે અને તેને માટે નાલાયક અને તાના ભરેલા સખુનો દેવો બોલે છે." (૨) તાના ભરેલા સખુનો તે એ કે દેવો તેને ઉલટો ઠપકો આપીને કહે છે કે તેં અહુરમજદનું નીમક ખાઇને હેરેમનનાં કામો શું કરવા કીધાં?

સ૦—કોઈ પાસે લાંચ લેવાય કે?

જ૦—નહી; લાંચ લીધાથી કોઇબી કામ આપણું અંતઃકરણ ફરમાવે તેમ કરવાને બની શકતું નથી, અને લાંચ લેનારને તેની જીંદગી પછી દોજ-

---

એવેસ્તુયમ ગેહ. ૫. ૯મો. (૨)યજશતે હા ૩૧ મો ફ. ૨૦મો.

ખનું બુરૂં મકાન મળે છે જે વીશે પાક અવસ્તામાં જણાવે છે કે "જે શખસ પોતાના ઓધાની રૂએ લાંચ લે છે તેનું મકાન બુરૂં દોજખ છે અને તે શખસ આએ દુન્યાંનો નાશ કરનારો છે." (૧)

સ૦—અદેખાઇ કરવી શું ઘટારત છે?

જ૦—નહી; અદેખાઇ કરનાર પોતાના મનમાં હુમેશાં બળાપો રાખે છે અને તે કોઈનુંબી સારૂં કામ જોઇ શકતો નથી અને પોતે પોતાની મેહેનતથી ચઢતે દરજજે પોહોંચવાની કોશેશ કરતો નથી પણ બીજાને કોઇબી રીતે નુંકસાન કરીને પોતે વધવાની કોશેશ કરે છે. પણ તેમાં કાંઇ તેનું ફાવતું નથી અને વળી અદેખાઇ કરવી આપણા મજહબની રૂએ અણઘટતું છે જેમ એક મીનબતી બળવાથી થોડા વખતમાં પોતાની મેળે બળીને ભશમ થાય છે તેમ એક અદેખું આદમી અદેખાઇની આગથી બળી બળીને ખાક થાય છે અને બીજાને નુંકસાન કરવા જતાં પોતાનેજ નુંકસાન કરે છે.

સ૦—જરતોરતી ધર્મમાં અપવાસ (રોજો) કરવાનું ફરમાન છે કે નહી?

જ૦—અપવાસ કરવાની સખત મનાઈ છે કેમકે જો માણસ ભુખું રહે તો તેની શકતી અને ઉલટ ઓછી થાય છે અને આળસાઇ અને નાકવતી વધે છે અને ઉલટ અને શકતી વગર ધર્મનાં તેમજ સંસારનાં કામો થઇ શકતાં નથી અને શરીર નબલુ

(૧) યજશને હા૦ ૩૨ મો ફ૦ ૧૩ મો.

થવાથો તનદરસ્તી બીગડે છે માટે અપવાસ કરવો એ જરતોશ્તી ધર્મની રૂએ જોતાં અણઘટતું છે. (૧)

સ૦—કોઇ માણસના મરણ થવાથી તેનાં ખે. શીઓ ભુખ્યાં રહે છે તે શું વાજબી છે?

જ૦—નહી; ઉપર કહેલાં કારણને લીધે એવી રીતે ભુખ્યાં રહેવામાં ગુનાહ છે માટે કોઇબી વખતે હરગેજ થઇ ભુખ્યાં રહેવું નહી.

સ૦—જો કોઇ જરતોશ્તી પારકા મજહબની રીત પ્રમાણે ચાલીને માનતા કરે જેમકે દેવ દેહરાંને પુંજે, હરમાનને તેલ ચઢાવે, શીતળા માતાને તેનો કોપ ઉતારવા કંઇ માનતા કરે, 'મોઢમાવલી'ને જભલું ટોપી ચઢાવે તો તે આપણા ધર્મની રૂએ વાજબી છે કે નહી?

જ૦—આપણા ધર્મની રૂએ જોતાં તે કાંમ ઘ- ણુંજ ગુનાહભરેલું અને કમકમાટ ઉપજાવે એવું છે કારણ કે તેમ કરવાથી આપણા પવીત્ર મજહબ ઉ- પરથી એકીન ઉઠાડીને પારકા ધર્મ ઉપર આપણુ 'વિશ્વાસ લાવીએ એમ ગણાય અને વળી આપણા ધર્મમાં તો માત્ર એખલા ખોદાનેજ માનવાનું ફર- માંન આવેલું છે. ત્યારે તે સિવાય બીજા કોઇને મા નીએ એમાં મેહટું પાપ છે માટે દેવ દેહેરાં પુજવાં નહી અને માનતા કરવી નહી.

સ૦—બીજા સાથે અજીથીને ખાવામાં ગુનાહ શું છે?

---

(૧) પરગરદ ૩ જી ૫. ૩૩ મો.

જ૦—એમાં ગુનાહ છે એવું કહેવામાં અશો જરતોશ્તે ઘણુંજ ડાહાપણ વાપર્યું છે કારણ કે તેમ કરવાથી માણસોની તનદારસ્તીમાં બીગાડ થાય છે જે વીશે વળી હાલ જમાનાના ફીલસુફ તથા તબીબો પણ અરસપરસ અજીથીને ખાવાની મના કરે છે; કેમકે એકની લબ બીજાનાં મોંહોડામાં જવાથી નુંકસાન થાયછે, તેથી એક માણસને મોંહોડે અજીથાયલું પાણી અથવા ખોરાક બીજો માણસ પીયે યા ખાય તો તે માણસ નજાસાત ભરેલું છે એટલુંજ નહી પણ તંદારસ્તીને ઘણું નુંકસાનકારક છે.

સ૦—ઉંઘાડે માથે અને ઉંઘીડે પગે ફરવાથી શું ગુનાહ છે?

જ૦—એમાં પણ જરતોશ્તી ધર્મની મોટી ફીલસુફી જણાય છે કારણકે માથાની ખોપરીની અંદર આપણાં શરીરનો ઘણોજ ઉમદા અને નાજુક ભાગ જે ભેજું તે રહે છે માટે તેને ઠંડી તથા સુરજની ગરમીથી બંચાવવાને ઢાંકણ રાખવું જોઇએ. પગનાં પેહેરણથી બદનને સરદી લાગતી અટકે છે અને હાલનાં તબીબોનું મત છે કે પગમાં પેહેરણ રાખીને તેને ગરમ રાખ્યાથી તંદારસ્તી રહે છે અને તેથી ઘણાક દરદો દુર થાય છે.

સ૦—ચોખાઈ તથા સુઘડાઇ રાખવાનું કારણ શું?

જ૦—ચોખાઇ રાખવી એ આપણા ધર્મમાં ફરમાવેલા હુકમોમાંનો એક ખાસ હુકમ છે કેમકે ચોખાઇ રાખવાથી જીવને આરામ મળે છે અને તનને

સુખ થાય છે જેમકે જે ઘરમાં કે ઓરડામાં આપણે રેહેતા હોઇએ તેને સફાઈભરેલું નહી રાખીએ તો આપણી તંદોરસ્તીને નુંકશાન થાય છે તેમજ આપણા આત્માને રેહેવાનું મકાન જે આપણું શરીર છે તેનેબી સાફ અને સ્વચ્છ નહી રાખીએ તો આપણા આત્માને ઇજા થયા વીના રેહેતી નથી.

સ૦—મનની ચોખાઇ વાપડવાને શું કરવું જોઇએ ?

જ૦—આપણા ધર્મની કેળવણી લઇને તેના મુખ્ય ફરમાન હુમત, હુખ્ત અને હવરેશત જેમાં સઘલી જાતની નેકી, પવિત્રાઈ, અને નીતી સમાયલી છે તેથી આપણા મનને સ્વચ્છ કરી ચાલવું જોઇએ.

સ૦—આતશ તથા પાણીની જાલવણી કરવાની અગત છે કે નહી ?

જ૦—ઘણી મોટી અગત છે, કેમકે આતશ આપણું ખાનું પકાવવાના કામમાં આવે છે અને ઠંડીની વખતે આપણને ગરમી આપી સુખ આપે છે અને જે ચીજથી આખી જગતનાં પ્રાણીઓના જીવનો મુખ્ય આધાર છે તે ગરમી છે જે ગરમી આપણને સુરજ તથા આતશમાંથી મળે છે અને આતશ એ ખોદાતાલાની નુરી અને ઉપયોગી ચીજ છે. પાણી પણ એક નુરી ચીજ છે અને જીવને મજબુત આધાર આપનારી ચીજોમાંની એક ઉમદા ચીજ છે અને તેને સ્વચ્છ રાખવાથી માણસની તંદોરસ્તી રહે છે માટે એ ચીજોમાં ગલીચી નહી રહે તેને માટે ખુબ સંભાળ રાખવી જોઇએ.

સ૦—આતશ ઉપર ખુશબો મુકવાથી શું ફાયદો થાય છે ?

જ૦—આતશ ઉપર ખુશબો મુકવાથી હવાની અંદર જે બદબો હોયછે તે દુર થાય છે જેથી તંદારસ્તી સારી રહેછે. (૧) અને વળી તે ખુશબો મુકનારની ઉપર આતશ કેટલીએક રીતની દોવા કરે છે કે "તારે ત્યાં ગોસપંદ તથા માણસોનું ટોલું વધે અને તું ખુશી ભરેલી જીંદગીથી જીવે અને તારૂં મન ચાલાક રહે." (૨)

બંદગી વીશે.

—oo—

સ૦—બંદગી એટલે શું ?

જ૦—આ દુન્યામાં પાક ખોદાતાલાની તાબેદારી તથા તેનાં ફરમાનો પ્રમાણે માણસોએ ચાલવું તથા તેની સ્તુતી અથવા પરસ્તેશ કરવી તેને બંદગી કહેછે.

સ૦—બંદગી કોણની કરવી જોઇએ ?

જ૦—એખલા ખોદાનીજ કરવી જોઇએ.

સ૦—પાક ખોદાતાલાની યાદ તથા સ્તુતી કરતી વખતે કઇ ચીજની સનમુખ ઉભા રહીને ભણવું જોઇએ ?

જ૦—પાક ખોદાતાલાની પેદા કીધેલી ઉમદા

(૧) પરગરદ ૮ મી ફ૦ ૭૯ તથા ૮૦ મો. (૨) યજશને હા ૬૨ મો ફ૦ ૧૦ મો.

નુરી ચીજો જેવી કે સુરજ, ચંદ્ર, પાણી, આતશ વિગેરેની સનમુખ ઉભા રહેવું કેમકે તે ચીજો આપણી નજર આગલ હોવાથી આપણુને ખોદા વીશેનો વીચાર આવેછે અને આપણા મન ઉપર સારી અસર થાય છે.

સ૦—જરતોશતની આગમજના ઇરાંનીઓ કેવી રીતે બંદગી કરતા હતા ?

જ૦—તેઓ પણ આપણી માફક સુરજ, ચંદ્ર, આતશ અને પાણી જેવી નુરી ચીજોની સનમુખ ઉભા રહી બંદગી કરતા હતા.

સ૦—બંદગી કેવી રીતે કરવી જોઇએ ?

જ૦—પાક પરવરદેગાર વીશે વીચાર મનમાં રાખીને એકાંત જગામાં અથવા દરેમેહર જેવાં પાક મકાનમાં દોવા માગતા હોઇએ એવી રીતે હાથ ઉંચા કરીને અદબથી ખોદાતાલાના પાક કલામો શુદ્ધ ઉચારે ભણવા જોઇએ.

સ૦—બંદગી કરવાથી શું ફાયદો મળે છે ?

જ૦—બંદગી કરવાથી ખોદાના ફરમાન બજા લાવીએ છીએ તેથી તે સાહેબ આપણી સઘલી મોરાદો બર લાવે છે અને તન મનની સુખાકારી સાથે આપણુને ધનની બખશેશ કરે છે, અને આપણુને હરેક તરેહનો ફાયદો કરેછે અને આપણા મુવા બાદ સૌથી મોટો બદલો ગરોથમાન બેહસ્ત આપે છે.

સ૦—આપણે ખોદાની સ્તુતી અથવા યાદ કઇ જુબાનમાં કરીએ છીએ ?

જ૦—અવસ્તા જાબાનમાં.

સ૦—દરરોજ કેટલી વખત બંદગી કરવાની ફ-રજ છે?

જ૦—દહાડાની પાંચે ગેહમાં બંદગી કરવાની ફરજ છે.

સ૦—પાંચે ગેહેમાં શું શું ભણવું જોઇએ?

જ૦—હાવન ગેહમાં સરોશબાજ, ખુરશેદ તથા મેહેરની નીયાએશ, દાવા વીસ્પહુમત, દાવા નામ-સેતાયશને, ચારે દીશાનો નમસ્કાર, હાવન ગેહ, અહુ-રમજદ યશ્ત, અરદીબેહુશ્ત યશ્ત અને સરોશ હા-દોખ્ત એટલું ભણવું જોઇએ. રપીથવન ગેહમાં ખુરશેદ તથા મેહેરની નીયાએશ, રપીથવન ગેહ, અને અરદી-બેહશ્ત યશ્ત. ઉજીરન ગેહમાં ખુરશેદ મેહેરની નીયા-એશ, ઉજીરન ગેહ અને સરોશ હાદોખ્ત. એવેસ્રુથ્રેમ ગેહમાં સરોશ બાજ, એવેસ્રુથ્રેમ ગેહ, રાતની સરોશ-યશ્ત, અને પતેત. ઉશહેન ગેહમાં સરોશબાજ, ઉશહેન ગેહ, અહુરમજદ યશ્ત અને સરોશ હાદોખ્ત. એ પ્ર-માણે દરેક ગેહમાં ભણવું જોઇએ.

સ૦—ત્યારે અવસ્તાના બીજા કલામો ઉપલી ગેહમાં ભણવા કે નહી?

જ૦—અવસ્તાના કોઇબી કલામો દરેક ગેહમાં ભણે તો કંઇ ગુનાહ નથી એથી ઓર સવાબનો વ-ધારો થાય છે પણ ઉપર લખેલી બંદગીઓ તો જ-રૂર ભણવી જોઇએ.

સ૦—પાજંદ ભાષામાં કઇ કઇ બંદગીઓ જોડેલી છે ?

જ૦—નીરંગ કુસ્તી બાંધવાની, નીરંગ આબેજર લેવાની, દીનનો કલમો, દાવા નામ સેતાયશને, પતેત, તનદોરસ્તી, રોજ નેકનામ અને એ સિવાય બીજી નીરંગો.

સ૦—પતેત પાજંદ ભાષામાં છે ત્યારે અસલ અવસ્તા ભાષાની પતેત કઇ ?

જ૦—'ફ્રસ્તુયે હુમતોઇબ્યસ્ચા'નો કરદો.

સ૦—આપણે હાલમાં પતેત ભણીએ છીએ તે શા ઉપરથી બનાવેવામાં આવી છે ?

જ૦—'ફ્રસ્તુયે હુમતોઇબ્યસ્ચા' ઉપરથી દસ્તુર આદરબાદ મારેસ્પંદ અને તે પછીના બીજા દસ્તુરોએ પાજંદ તથા ફારસી ભાષામાં પતેત જોડેલી છે તેને પતેત પશેમાની તથા પતેત ઇરાની ઇત્યાદી નામો આપેલાં છે.

સ૦—અવસ્તા ભાષાની પતેત "ફ્રસ્તુયે હુમતોઇબ્યસ્ચા"ના ફકરાની સમજ આપો.

જ૦—મારા પોતાના નેક વીચાર, નેક સખુન, અને નેક કરણીથી નેક વીચાર, નેક સખુનો અને નેક કરણીઓની હું વખાણ કરૂં છું. સવળા નેક વીચારો, નેક સખુનો, અને નેક કામોને હું અખત્યાર કરૂં. સવળા બુરા વીચાર, બુરા સખુનો અને બુરી કરણીને હું તજી દઉં. ઓ ! અમશાસ્પંદો મારા નેક વીચારથી, નેક સખુનોથી, અને નેક કરણીઓથી

અને મારાં ખરાં જીગરથી તમારી સ્તુતી ગાઉં અને તમોને હરદમ યાદ કરૂં અને મારા જાનની તમોને સખાવત કરૂં એટલે જે તમારી ઉપર મારો જાંન ફીદા કરૂં

સુદરેહ અને કુસ્તી વીશે.

——oo——

સ૦—મજદીયસ્નની જરતોશ્તી દીનની નીશાંન શું છે ?

જ૦—સુદરેહ અને કુસ્તી.

સ૦—સુદરેહ એટલે શું ?

જ૦—વાજબી માર્ગ ઉપર ચાલવાની નીશાંન અથવા એનો અર્થ ફાયદાભરેલો માર્ગ કરીનેબી કરે છે.

સ૦—કુસ્તી એટલે શું ?

જ૦—કુસ્તીનો અર્થ અહુરમજદનાં ફરમાનની હદમાં રહીને ચાલવા સારૂ બાધેલો કમરબંદ.

સ૦—સુદરેહ સફેદ રાખવાનું કારણ શું ?

જ૦—જેવો સુદરેહ સફેદ અને સ્વચ્છ છે તેવું આપણું અંતઃકરણ પાક અને સ્વચ્છ રાખવું—જેમ સફેદ સુદરેહ ઉપર કાંઈ દાઘ પડ્યો હોય તે તરત જણાઈ આવે છે તેમ માણસનું અંતઃકરણ પામી હોયછે તે પણ તરત જણાઇ આવેછે. અને વલી સફેદ પોશાક મજદીયસ્નની દીનની પવિત્રાઈની નીશાંની છે. તેથી

આપણા દસ્તુર તથા મોબેદાબી પોતાનો હમેશનો પોશાક મઘળો સફેદ રાખે છે.

સ૦—સુદરેહ ઉપર છાતી આગલ જે કોઠળીના આકારનું છે તેનું નામ અને મતલબ શું ?

જ૦—એને ગેરેબાન કરીને કહેછે અને તે સુદરેહ પેહેરનારો શખ્સ મજદીયસ્ની દીન ઉપર ઈમાન રાખનાર છે તે જણાવવાની નીશાની છે અને ગેરેબાનનો અર્થ ઇમાનવાળો કરીને બી થાય છે.

સ૦—કુસ્તી મેંઢાંનાં ઉનની બાંધવાનું કારણ શું ?

જ૦—તેનું કારણ એ કે મેંઢું ગરીબ અને નિર્દોષ પ્રાણી છે માટે તેનાં ઉનની કુસ્તી બાંધ્યાથી દરેક જરતોશ્તી એવું જણાવે છે કે તે ગરીબ ખવાસનો તથા બેગુનાહ રહેવાને બંધાયલો છે.

સ૦—કુસ્તીના તાર કેટલા છે ?

જ૦—બોતેર.

સ૦—તે શાની નીશાંની જણાવે છે ?

જ૦—યજશનેના બોતેર હાની નીશાની.

સ૦—કુસ્તીના આંટા કેટલા વાળો છો ?

જ૦—ત્રણ.

સ૦—તે આંટા શું બતાવે છે ?

જ૦—મજદીયસ્ની દીનનો મુખ્ય પાયો જે ત્રણ બોલ હુમત, હુખ્ત, અને હવરશ્ત છે તેની મીશાલ દેખાડે છે. એટલે કુસ્તીના આંટા વીટાળતાં દરેક જરતોશ્તી વીચારે છે કે નેક વીચારૂં, નેક બોલું અને નેક કામ કરૂં.

સ૦—કુસ્તીના ગાંઠ કેટલા અને તેની મતલબ શું છે?

જ૦—ચાર છે, પેહેલો ગાંઠ વાળતાં તે કુસ્તી બાંધનાર, ખોદા એકજ છે અને તેના જેવો બીજો કોઇ નથી તે વીશેની પોતાની કબુલાત આપે છે, બીજો ગાંઠ વાળતાં મજદીયસ્નની દીન સાચ્ચી છે અને તે ખોદાતાલાની તરફથી મોકલવામાં આવી છે એવું કબુલ રાખેછે; ત્રીજો ગાંઠ વાળતાં પેંગબર અશો જરતોશ્ત ખોદાનો મોકલેલો બરહક પેગંબર છે તે વીશે અંતઃકરણથી કબુલ રાખે છે અને ચોથો ગાંઠ વાળતાં જ્યાં સુધી તેની જીંદગીછે ત્યાંસુધી તેનાથી જેમ બને તેમ સારાં કામો કરવાની તે કબુલાત આપે છે.

સ૦—કુસ્તી અંદરથી પોકલ રાખવાનું કારણ શું ?

જ૦—આ અને પેલી દુન્યા વચેનો તફાવત બતાવે છે

સ૦—કુસ્તીના લર કેટલા છે અને તે શાની નીશાંની છે?

જ૦—બે છે; અને તે વરસના બે ભાગ જે હાવન અને રપીથવન છે તે બતાવે છે.

સ૦—કુસ્તીની લરી કેટલી છે અને તે શું બતાવે છે?

જ૦—છ છે; અને વરસના છ ગહંબારની તે નીશાંની છે.

સ૦—કુસ્તી બાંધતી વખતે કઇ તરફ મોહોડું કરવું જોઇએ.

જ૦—કુસ્તી બાંધતી વખતે ખોદાની ઉમદા પેદા કીધેલી ચીજ જે સુરજ તેની તરફ મોહોડું કરવું જોઇએ કારણ કે સુરજની અંદર તે પાક ખોદાતાલાની કુદરતની શકતી હોવાને લીધે પાક અવસ્તામાં તેને અહુરમજદનું બદન તરીકે ગણેલો છે. (૧) જો સુરજ નહી હોય તો રાતને વખતે ચેરાગ, ચંદ્ર અને તારાની સનમુખ ઉભા રહીને કુસ્તી કરવી સજાવાર છે.

સ૦—કેટલાં વરસનાં બચ્ચાંને સુદરેહ કુસ્તી પેહેરાવવો જોઇએ?

જ૦—બચ્ચાંની સાતમાં વરસની ઉમરે સુદરેહ કુસ્તી પેહેરાવવાનું ફરમાન છે.

સ૦—સુદરેહ કુસ્તી પેહેરવાને લાયક થવા સારૂ કેટલા અવસ્તા મોહોડે ભણી જાણવા જોઇએ?

જ૦—યથા, અષેમ, નીરંગ કુસ્તી બાંધવાની, નીરંગ આએજર લેવાની, સરોશબાજ, જમવાની અને પીશાબની બાજ, હોશબામ, ખુરશેદ તથા મેહેરની નીયાએશ, પાંચે ગેહ, પતેત, અહુરમજદ યશ્ત, અરદીબેહશ્ત યશ્ત, સરોશ યશ્ત, અને એ વગેરે બીજી બાબદો જાણે તો વધારે સારૂં.

સ૦—નવજોત એટલે શું?

જ૦—નવજોત એટલે નવો જોતી અથવા નવો બંદગી કરનાર; કોઇને સુદરેહ કુસ્તી પેહેરાવ્યો તો તે ભલી મજદીયસ્નની દીનમાં ખોદાની બંદગી કરનાર થાય છે.

---

(૧) યજશને હા ૩૬ મો ફ. ૬ ઠો.

સ૦—જરતોશ્તી ધર્મમાં દાખલ થનાર પોતે કેવી રીતની કબુલાતો આપી દાખલ થાય છે?

જ૦—હું મજદીયસ્ની છું એટલે અહુરમજદને પુંજનારો જરતોશ્તના ધર્મને લગતો છું. (મજદીયસ્ની જરતોશ્તી દીનની) તારીફ કરનાર અને તેને કબુલ કરનાર હું છુ. સારા વીચારોની, સાચા સખુનોની અને સારાં કામોની હું તારીફ કરૂંછું. ભલી મજદીયશાની દીનની હું તારીફ કરૂંછું. કે જે દીન કજીઆ કંકાસ દુર કરનારી છે, જે દીનની ખુબીઓ એટલી તો ઉત્તમ છે કે તે કબુલ કરાવતાં હથીઆર વાપડી જોરજુલમ પાડવાની ફરજ પડતી નથી, જે દીન ખોદા સાથનો તથા માણસોમાં અરસપરસનો સંબંધ વધારનારી અને પવિત્ર છે, જે દીન બીજી દીનો જે હાલ છે અને જે હવે પછી થશે તેના કરતાં ઘણીજ ખુબીવંતી, ઘણીજ ભલી અને ઘણીજ નેક છે કે જે દીન અહુરમજદ અને જરતોશ્તને લગતી છે. સઘલી સારી ચીજો મને અહુરમજદ તરફથી મલે છે એવું હું કબુલ કરૂં છું. માજદીયસ્ની દીનની આવી રીતે હમેશાં વખાણ થાઓ.

સ૦—જરતોશ્તી ધર્મની અંદર દાખલ થનાર બચ્ચાં ઉપર શું શું ક્રિયા કરવામાં આવેછે?

જ૦—યોજદાથ્રગર મોબેદ પેહેલાં નહાન નહવાડે છે તે વખતે "હધ્યાનેપાત" યાને દાડમનાં ઝાડની પાંદડી બાજ ધરાવીને ચવડાવે છે અને તેનો રસ પીને તે પાંદડી થુંકી નાખવામાં આવે છે. પછી નીરંગદીન

નામની ક્રિયાથી તૈયાર કીધેલો નીરંગ ત્રણ વખત એવી રીતની કબુલાત સાથે પાય છે કે, આએ નીરંગ-દીન હું મારાં બદન અને આત્માની પાકીને સારૂ પીઉં છું; પછી બાજ મુકાવીને પતેત ભણાવે છે. ત્યાર પછી કપડાં કઢાવીને બદન ઉપર નીરંગ ચોપડાવી ચોખાં પાણીથી નહવાડે છે અને પછી એક બેઠક કીધેલી હોય છે ત્યાં બેસાડે છે. પછી દસ્તુર તથા મોબેદ જે નવતજોની મજલેસમાં આવ્યા હોય છે તેઓ સુદરેહ પેહેરનારની સાથે એક પતેત ભણે છે. તે વખતે સુદરેહ પેહેરનારના ડાબા હાથમાં સુદરેહ પકડાવી રાખેછે. પછી સુદરેહ પેહેરાવનાર દસ્તુર અથવા મોબેદ ઉઠીને તે બાલકને દીનનો કલમો ભણાવીને મજદીયસ્ની જરતોશતી દીન સાચી છે તે વીશે તેને કબુલાત કરાવી સુદરેહ પેહેરાવે છે, અને તેની ઉપર કુસ્તી બાંધે છે, જે વખતે કુસ્તી બાંધનાર દસ્તુર અથવા મોબેદ તે બચ્ચાનાં હાથ સાથે પેવન્દ પકડીને કુસ્તી હાથમાં રાખી પેહેલાં પાકદાદારની હજુરમાં સ્તુતી કરવા સાથે તે સાહેબની બંદગી કરવા અને હેરેમનને તોડવા સારૂ તેની તરફથી એક જોતી એટલે બંદગી કરનાર બનાવે છે તે વીશેનું વર્ણન કરેછે. ત્યાર પછી અહુરમજદની ખશનુમનને યાદ કરીને નીરંગ કુસ્તી બાંધવાની સુદરેહ પેહેરનાર સાથે ભણી જાય છે. અને તેની ઘટતી ક્રિયા કરીને કુસ્તી બાંધે-છે. પછી તે બાલકને બેસાડીને નવજોત કરનાર હોશબામ પઢેછે અને પછી નાલીએરની કાતરી તથા દાડ-

મના દાણા તે બચ્ચાં ઉપર નાખતાં તેને કેટલીએક દોવા કરેછે કે જેને 'તંદોરસ્તી' કહેછે, ત્યાર પછી તે ક્રિયા ખલાસ થાય છે.

ગહંબાર, ગાથા, ગેહ અને જશન વીશે.

—oo—

સ૦—ગહંબાર બોલનો અર્થ શું ?

જ૦—સઘળા જરતોશ્તીઓને એક જગોએ એકઠા મળીને બંદગી કરવાનો વખત.

સ૦—ગહંબાર કરવાનું કારણ શું ?

જ૦—આખાં વરસમાં રૂતુઓનો ફેરફાર થાય છે તે દરેક રૂતુની શરૂઆતમાં જગતના બનાવનારનો આભાર માનવાને ખુશાલીનાં જશનો કરવામાં આવેછે.

સ૦—ગહંબાર કેટલા છે? તેઓના નામ દેઓ.

જ૦—ગંહબાર છ છે, પેહેલો **મેદીઓઝરેમ**, બીજો **મેદીઓશેમ**, ત્રીજો **પેતેશેમ**, ચોથો **અયાથરેમ**, પાંચમો **મેદીયારેમ**, છઠો **હમસ્પેથમેદમ**.

સ૦—એ છ ગહંબારનાં નાંમોનો અર્થ શું થાયછે?

જ૦—**મેદીઓઝરેમ**, એટલે "ભર વસંત રૂતુનો વખત"; **મેદીઓશેમ** એટલે "ભર ઉનાળાનો વખત"; **પેતેશેમ** એટલે "અનાજની વાવણીનો વખત"; **અયાથરેમ** એટલે "અનાજની કાપણીનો વખ-

ત"; **મેદીયારેમ** એટલે "વરસાદનો અથવા ધંધા રોજગારથી ફરસુદનો વખત"; **હમસ્પેથમેદેમ** એટલે "વરસને પુરૂં કરનારો વખત અથવા રાત અને દહાડો સરખો થવાનો વખત."

સ૦—દરેક ગહંબારના દીવસો કેટલા તથા કયા મહીનાના કયા દહાડાથી શરૂ થાય છે?

જ૦—દરેક ગહંબારના દીવસ પાંચ છે. **મેદીઓજરેમ** ગહંબાર અરદીબેહસ્ત મહીનાના ખોરશેદ રોજે શરૂ થાય છે અને દેપમેહર રોજે આખર થાય છે.

મેદીઓશેમ તીર મહીનાના ખોરશેદ રોજથી તે દેપમેહર રોજ સુધી.

પેતેશમ શેહરેવર મહીનો ને આશતાદ રોજથી તે અનેરાન રોજ સુધી.

અયાથરેમ મેહર મહીનાના આશતાદ રોજથી તે અનેરાન રોજ સુધી.

મેદીયારેમ દએ મહીનાના મેહર રોજથી તે બેહરાંમ રોજ સુધી.

હમસ્પેથમેદેમ વરસની આખેરીએ અસ્પંદારમદ મહીનો પુરો થવા પછી ગાથાના પાંચ દહાડાઓની સાથે આવે છે.

સ૦—એ છ ગહંબારમાં ખોદાતાલાએ શું શું પેદા કીધું?

જ૦—પેહેલામાં આસ્માન, બીજામાં પાણી, ત્રીજામાં જમીન, ચોથામાં ઝાડપાન, પાંચમામાં જાનવરો અને છઠામાં માણસો.

સ૦—શું ગહંબારમા જરૂર સામેલ થવું જોઇએ ?

જ૦—હરેક જણે પોતાની બનતી કોશેશથી ગહંબારમાં સામેલ થવું જોઇએ કેમકે, ખોદાતાલાએ તે વખતે જે વસ્તુઓ માણસ જાતને સારૂ પેદા કીધી છે તે વીશે તેનો આભાર માનવા સારૂ જરતોશ્તીઓને સામેલ થવાની ફરજ છે અને તેમ નહી કરવાથી તેઓ નીમક હરામ થાયછે.

સ૦—ગાથા એટલે શું ?.

જ૦—વરસની આખેરીએ આફતાબની ચાલની **કસરથી વધેલા** દીવસો, અને તે દીવસોને પાક અવસ્તામાં ગાથાવાણીને નામે ઓળખાતા કવિતારૂપી જે અવસ્તા છે તે ઉપરથી નામો આપવામાં આવેલાં છે.

સ૦—ગાથા કેટલાછે ? તેઓનાં નામ આપો.

જ૦—પાંચ છે; **અહુનવદ, ઓસ્તુઅદ, સ્પેંતોમદ, વોહુખશતર** અને **વહીશતોયશ્ત.**

સ૦—ગેહે એટલે શું ? તે કેટલી છે તેનાં નામ આપો.

જ૦—ગેહ એટલે દીવસના જે ભાગો કરેલાં છે તે, અને તે પાંચ છે. તેઓનાં નામ—**હાવન, રપીથવન, ઉજીરન, એવેસરૂથરેમ** અને **ઉશહેન.**

સ૦—ઉપલી ગેહોનો વખત કયો છે ?

જ૦—સહવારે સુરજની રોશની પડવા પછીથી તે બપોરે બાર વાગા સુધી હાવન ગેહ. બપોરના બારથી તે ત્રણ વાગા સુધી ફરવરદીન મહીનાના અહુરમજદ રોજથી તે મેહેર મહીનાના અનેરાંન રોજ સુધી સાત

મહીના રપીથવન અને આવાં મહીનાના અહુરમજદ રોજથી તે વહીશ્તોયશ્ત ગાથા સુધી બીજો હાવન; ત્રણ-થી તે સાંજે સુરજ અસ્ત પામે તથા ઝઝકલુ રહે ત્યાં સુધી ઉજીરન; તારા દેખાય ત્યારથી તે રાતે બાર વાગા સુધી એવેસરૂથરેમ; અને રાતે બાર વાગેથી તે સવાર સુધી ઉશહેન ગેહ.

સ૦—જશન એટલે શું ?

જ૦—પાક દાદાર અને તેના પેદા કીધેલા યજદ અમશાસ્પંદાની આરાધના કરવાના દીવસને જશન કરીને કહેછે.

સ૦—આખાં વરસમાં કેટલાં જશનો છે ?

જ૦—બાર જશનો છે એટલે કે દરેક મહીના-નાં નામવાલો જે રોજ આવે તે દહાડે જશન કર-વામાં આવે છે.

સ૦—ઈરાનમાં કયાં મુખ્ય જશનો વખણાયલાં હતાં ?

જ૦—મેહેરંગાંન, અરદવીસુર અને આદરગાંનનું જશન.

સ૦—જમશેદી નોરોજ વીશે તમે જે જાણતાં હોવો તે કહો.

જ૦—પૃથ્વી સુરજની આસપાસ ફરેછે અને તેમ ફરવાથી સુરજ આખાં વરસનો ફેરાવો લેતાં દર મહી-ને આસ્માન ઉપરની જગાઓ બદલતો બદલતો જુદી જુદી જગાઓ ઉપર આવે છે જે જગાઓને બરૂજ અથવા રાશી કરીને નામ આપેલું છે. તે રાશી બાર છે.

એકેકી રાશીમાં સુરજ એક મહીનો અથવા તેથી સેહેજ વખત વધારે અથવા ઓછો રેહેછે અને ફરીને પાછો પેહેલી મેશ રાશીમાં જે દીવસે આવેછે તે દીવસે રાત અને દહાડો સરખા થાયછે, તે દીવસ ફરવરદીન મહીનો અને અહુરમજદ રોજે આવે છે. એ દીવસે આપણા લોકો મોટું જશન કરે છે તેનું કારણ એકે એ રેવાજ પાદશાહ જમશેદ પોતાના વખતમાં દાખલ કીધો હતો. એ દહાડે નવાં વરસની શરૂઆત થાયછે તેથી કુદરતી દેખાવ ઘણો રળીઆમણો થાયછે કારણ કે તે વખતે વસંત રૂતુ બેસેછે અને ઝાડપાનો નવાં પાંદડાંથી ખીલેલાં થાય છે અને પક્ષીઓ પોતાનું ગાયન કરવા માંડે છે. એ દીવસે પાદશાહ જમશેદ ગાદીનશીન થયો હતો અને તે દીવસને વરસનો નવો દહાડો ગણીને તેણે પોતાની રૈયત સાથે એક મોટું જશન કીધું હતું. તે જશન ઘણું નામીચું હોવાથી છેક તેના વખતથી તે આજ તુલીક આપણ જરથોશ્તીઓ કરતા આવ્યા છીએ. એ દીવસે પાદશાહ જમશેદે ઘણી સખાવતો કીધી હતી, ગુનેહગારોને માફી બખશીને તેઓને છુટા કીધા હતા, અને લોકોને ખોરાક પાણી અને પોશાકો જથાબંધ વેહેચ્યાં હતાં અને પાદશાહ જમશેદે પોતાની રૈયતની સાથે એ દીવસ ઘણી ખુશી ખુશાલીમાં કાઢયો હતો તેથી એ દીવસના જશનને દીને આપણેબી ખુશી ખુશાલીમાં રેહેવું જોઈએ.

સ૦—ત્યારે એ નોરોજ ફરવરદીન મહીનો અને અહુરમજદ રોજે નથી પડતો તેનું કારણ શું ?

જ૦—તેનું કારણ એ કે આપણી હકુમત હતી ત્યાંસુધી આફતાબની ચાલના કસરના વખતને ગણત્રીમાં લેતા હતા તે ચાલ આપણા ટોલામાંથી પાછલથી નીકળી જવાને લીધે એ ફરક પડયો છે.

સ૦—આફતાબની ચાલનો કસરનો વખત એટલે શું ?

જ૦—આફતાબ યાને સુરજ પોતાનું વરસ દહાડાનું ફરવું બારે રાશીમાં બરોબર ૩૬૫ દહાડા પાંચ કલાક, ૪૮ મીનીટ અને ૪૫ સેકંડે પુરૂં કરી રહે છે અને મેશ રાશીમાંથી નીકલેલો બારે રાશી પુરી કરીને પાછો મેશ રાશીમાં આવતાં તેને ઉપર જણાવેલો વખત થાયછે જેને આફતાબી વરસ કહે છે. પણ આપણા રોજ માહની ગણત્રી પ્રમાણે દર માસના તીસ રોજ લેખે ૩૬૦ દીવસ થાયછે અને તેમાં ગાથાના વધારાના પાંચ દીવસો ઉમેરતાં ૩૬૫ દીવસનું વરસ આપણે હાલ ઘણાએક વરસ થયાં ગણતા આવ્યા છીએ તેથી દર વરસે પાંચ કલાક ૪૮ મીનીટ તથા ૪૫ સેકંડની કસર ગણત્રીમાં નહી લેવાથી કેટલીક મુદતનો ફર પડી ગયો છે.

માણસની ફરજો તથા તેના ગુજરવાં પછીની હાલત વીશે.

—oo—

સ૦—માણુસની મુખ્ય ફરજો શું છે?

જ૦—પેંહેલી ફરજ ખોદા તરફની, બીજી માબાપ તથા ભાઇબંધો તરફની અને ત્રીજી પોતા તરફની.

સ૦—ખોદા તરફની ફરજો શું શું છે?

જ૦—તે પાક કીરતારે માણુસને સારૂ દુન્યામાં અનેક ચીજો પેદા કીધી છે અને માણુસ તે સઘલી ચીજોને ઉપયોગમાં લાવી તેનો ભોગવટો કરે છે તેના ઉપરકારના બદલામાં ખોદાતાલાની દરરોજ બંદગી, સ્તુતી અને યાદ કરવી અને તે સાહેબનો ડર રાખી આ દુન્યામાં ચાલવું સજાવાર છે.

સ૦—તે સાહેબનો ઉપકાર દરરોજ કેવી રીતે માંનશો?

જ૦—દરરોજ બીછાનાં ઉપરથી ઉઠતી વખતે પાક પરવરદેગારનું તથા અશો જરતોશ્તનું નામ લેવું. તે સાહેબે આપણુને આખી રાત આજાર અને દુ:ખોથી સંભાળીને આપણુને પાછા જીવતાં ઉઠાડીને ખોરશેદની રોશની પાછી બખશી અને તે રોશનીથી દુન્યા ઉપરની સઘળી ખરાબ હવા અને રોગો કાઢી નાખી આપણુને બીજો નવો દીવસ બખશીઓ તે માટે તે સાહેબને યાદ કરવો.

સ૦—એ ફરજ અદા કીધા પછી બીજું શું કરવું?

જ૦—ત્યાર પછી નાહી ધોઇને આપણાં અંગને પવિત્ર કરવું અને એકાંત જગામાં બેસીને ખોદાની તારીફ કરવા સારૂ દર રોજ બંદગીમાં ગુતાવું જોઇએ અને પછી આપણા ગુજરાનને માટે ઉદ્યમ અને ધંધો રોજગાર કરવો અને પછી પાછા બીછાને જતી વખતે આપણા પેદા કરનાર સાહેબને યાદ કરવો અને આપણાં કામમાં મદદ કરી તેણે આપણું ગુજરાન કીધું અને રાતના ખોઆબ જેવી આસાએશ આપી માટે તેનો આભાર માની તેનું નામ દઇ ખાબ કરવો.

સ૦—માબાપ, ઉસ્તાદ તથા બુજોર્ગોની તરફ તમારી શું ફરજ છે?

જ૦—આપણા માબાપે આપણને જન્મ આપી આપણનું પાલણ પોષણ કરીને અને હરેક રીતની આપણી જતન કરવામા તરેહ તરેહનાં દુઃખો ખમીને આપણને મોટાં કીધાં અને ઉસ્તાદ આપણને કેળવણી આપી જ્ઞાન આપ્યું માટે તેઓનો આભાર માનીને તેઓ જે સારી શીખામણો દે તે ઉપર ધ્યાંન આપીને ચાલવું અને જે કંઇબી હુકમ ફરમાવે તેહુકમને તાબે થઇ તેઓને હંમેશાં માન આપતા રહેવું અને આપણાથી બુજોર્ગ આદમીને નમીને ચાલવું કેમકે ખોદા તેમાં રાજી રહે છે અને તેના પવિત્ર કાયદાને માન આપ્યા જેવું છે. આપણે જો આપણા માબાપને માન આપીએ અને તેઓના હુ-

ક્રમ પ્રમાણે ચાલીએ તો જ્યારે આપણે મોટાં થઇ આપણાં છોકરાંઓનાં માબાપ થઇએ ત્યારે આપણાં છોકરાંઓ આપણનેબી માન આપી આપણા હુકમને તાબે થાય. દાદાર અહુરમજદ ફરમાવે છે કે જે કોઇ પોતાનાં માબાપને રાજી રાખે તેણે મને ખુશી કીધા બરાબર છે પણ જો કોઇ પોતાનાં માબાપને નાફરમાન થઇને દુઃખ દે અને દલગીર કરે તો મને દલગીર કરવા અને દુઃખ દેવા બરાબર છે.

સ૦—તમારા પોતાના ધર્મ તરફ કેવી ફરજ અદા કરશો ?

જ૦—આપણી માજદયસ્ની દીન ઘણીજ ઉત્તમ છે. અશો જરતોશ્તે એ દીનની જગેજગ ઘણીજ તારીફ ગાઈ છે અને એ દીન પાલનારને જરતોશ્તે પોતાનો ખરો દોસ્ત ગણ્યો છે અને ખોદાતાલા પણ એ દીન ઉપર ચુશ્ત રહેનારને અશોનર ગણે છે. વલી એ પવિત્ર દીનમાં ખોદાતાલાની મહા શકતીનું ઘણું ખ્યાન આવેલું છે અને કુદરતના ખેલનું જ્ઞાન પણ એ દીનની મારફતે આપણે ઘણું મેલવ્યે છીએ માટે એ જરતોશ્તી દીન ઉપર એકીન રાખીને તેનેજ વલગી રહેવું અને બીજા ધર્મ ઉપર એતેકાદ રાખવો નહી, પણ જરતોશ્તી દીનનો હમેશાં ફેલાવો કરવાની કોશેશ કર્તાં રહેવું એ ઘણી મોટી ફરજ છે.

સ૦—આપણા ભાઇબંધો તરફની શું શું ફરજો છે ?

જ૦—આપણા મજહબની રૂએ માણુસજાતની ફરજ છે કે પોતાનું ભલું કરવા સાથે પારકાનુંબી ભલું કરવું અને આપણા ભાઇબંધોનું સારૂં ચાહવું, તેઓને મદદ કરવી, તેઓને કેલવણી આપવી, તેઓને. રોજીનો માર્ગ શોધી આપવો, બદ રાહ ઉપર ચાલતા હોય ત્યાંથી ખસેડીને સારા માર્ગ ઉપર લાવવા, અને અનેક તરેહના બીજા ફાયદા કરી આપવા કેમકે આપણા ધર્મમાં ફરમાવેલું છે કે અગર જો સારી ચાલનાં માણસો પઇસા શોધતા આવે (યાને પઇસા માગવાની ખાહેશથી આવે),) અથવા અકલ શોધતા (યાને શીખવાની ખાહેશ રાખતા) આવે તો તેઓને પઇસા તથા કેલવણી આપવી; (૧) એની મુખ્ય મતલબ એજ કે જો આપણો કોઇબી ભાઇબંધ તંગીમાં આવી પડયો હોયં તો તેને આપણાથી જેમ બને તેમ મદદ કરીને સુખ આપવું જોઇએ.

સ૦—આપણી પોતા તરફની ફરજો શું છે?

જ૦—આપણે પોતે પોતાનાં શરીરની સંભાલ રાખવી. આપણી તંદારસ્તીને સારૂ જે ઉપાય લેવા ઘટે તે ઉપર ધ્યાંન આપતાં રેહેવું, લોકોમાં આપણી આબરૂ ઇજત રહે તેમ કરતાં રહેવું, આપણાં મરણ બાદ આપણું નામ કાયમ રહે તે માટે કીર્તિ ભરેલાં કામો કરવાની કોશેશ કરતા રેહેવું.

સ૦—બીજી આપણુ પોતા તરફની ફરજો કઇ કઇ છે?

---

(૧) પરગરદ ૪થી. પ. ૪૪. મો.

૭૦—સાચ્ચું બોલવું—જુઠાંને ધિક્કારવું—આપણી ફરજોમાંની એક અગતની ફરજ સચ્ચાઇની તરફેન કરવાનીછે. આપણે સચ્ચાઇથી ચાલ્યે તો ખોદા આપણા ઉપર ખુશ થઇ આપણને લાંબી જીંદગી, રોજી અને સુખ આપે છે. સાચ્ચું બોલવાથી આપણાં માબાપનું હેત આપણા ઉપર વધે છે, આપણી આસપાસનાં લોક આપણને ચાહેછે અને દરેક ઠેકાણે સાચ્ચું બોલનારની તારીફ ગવાયછે. તેની બધે ઠેકાણે કીર્તિ પસરી રહેછે અને જ્યાંબી તે જાય છે ત્યાં ફતેહ પામેછે. સાચ્ચાં માણુસની ઉપર કોઈ ખરાબ ઈરાદાથી ફાવી શકતું નથી અને ખોદા હમેશાં તેની તરફેનમાં રહીને કશી વાતે તેને અડચણ કે દુઃખ થવા દેતો નથી પણ તેનો દરજ્જો ઘણો સરસ કરે છે.

એથી ઉલટું જુઠા સખુનો બોલનારની હાની થાયછે. ખોદા તેના ઉપર મેહેરબાંન થતો નથી અને તે માણુસ ઉપર કોઇ વિશ્વાસ રાખતું નથી તેથી તે જુઠું બોલનાર બધાંઓથી ધિક્કાર પાંમેછે અને એખલો પડી જાયછે અને જ્યાંબી જાય છે ત્યાં તે ફજેત અને બેહુરમત થાય છે અને એમ થવાથી દુન્યાંથી રદ થાયછે માટે જુઠાંને દુર કરવું અને સચ્ચાઇની હંમેશાં તરફેન કરવામાં આપણી અગતની ફરજ જાણવી.

આપણી પોતા તરફની બીજી ફરજ આપણા મનને કેલવણી આપવાની છે. આપણા પાક ધર્મમાં કેલવણી લેવાનું મોટું ફરમાન છે.માટે આપણે વિદ્યા હાંસેલ કરવી ઘટારત છે, કેલવણી લીધાથી માણસ સા-

રાંનરસાંનો વિચાર સેહેલથી કરી શકેછે. કેલવણી હાંસેલ કીધાથી આપણી દરેક જાતની ફરજ બજાવવા શીખ્યે છીએ. એ ગુણથી કરીને આંપણે આપણા પેદા કરનાર સાહેબનું જ્ઞાન મેલવ્યે છીએ. તેની શકતી અને ખુબીઓની વખાણ કરવાને આપણને સવલ પડે છે. દુન્યાદારીનાં કામ કરવામાં અને પ્રસિદ્ધ માણુસ થવાને આપણુ શકતીવાન થઈએ છીએ. કેલવણીના ગુણથી આપણા ખોદા, માબાપ, ભાઇબંધ, સગાં અને જાતભાઇ તરફ કેમ વરતવું યાને દુન્યામાં નીતિથી કેમ ચાલવું તે સઘલું જાણ્યે છીએ, માટે કેલવણી હાંસેલ કરવી એ આપણી જરૂરની ફરજ છે.

સ૦—એ સિવાય કોઇ બીજી ફરજો તમોને યાદ છે ?

જ૦—બીજી ઘણીએક ફરજો આપણને અદા કરવી છે જેવી કે—આપણાં દેશ તથા રાજ કર્તા તરફની, ખેતીવાડીનો વધારો કરી દેશની આબાદાની કરવાની, ધર્મનો ફેલાવો કરવાની, નીતિ ફેલાવવાની, સખાવત કરવી, દરદીઓનાં દરદ ટલવાં, પરોપકારનાં કામો કરવાં, નાગાં ભુખ્યાંને અન્ન વસ્ત્ર આપવાં, કોઇના જાન બંચાવવો, ઉદ્યોગ કરવો, સારા વિચારને વલગી રેહેવું, દયા બતાવવી, સારી આબરૂ મેલવી મશ્હુર થવું, મંડલીને તથા દુન્યાને અગતના થઇ પડવું, સારાં કામોમાં ભાગ લેવો, ચોરી કરવી નહી, નીંદા અને ચાડી ચુગલી કરવી નહી, કોઇને દુઃખ દેવું નહી, જુલમ ગુજારવો નહી, કુસંગત છોડી

દેવી, અભીમાન, મગરૂરી કે અહંકાર કરવો નહી, નઠારી ટેવ છોડવી, અને એ સિવાય બીજા જે અવગુણો હોય તે દુર કરી સદગુણોથી વરતવાની બીજી ઘણીક ફરજો છે.

સ૦—માણુસના ગુજરવા પછી તેના જીવનું શું થાયછે અને તે કયાં જાયછે તે વીશે ટુંક સાર કહી જાઓ?

જ૦—માણુસના મરી જવા પછી તેનો જીવ ત્રણ રાતસુધી જ્યાં તેનાં બદનને ઘરમાં મુકયું હોય ત્યાં તેના માથાં તરફની જગા આગલ રહે છે. જો તે માણુસ અશો હોયછે તો તેનો જીવ ઘણો ખુશ રહેછે અને તેને કશી વાતની ફીકર રેહેતી નથી પણ જો તે પાપી હોયછે તો તે ઘણો બીહે છે અને ફીકર કરેછે કે હવે હું કયાં જવશ, મારૂં શું થશે, મને જો પાછો જીવતો કરે તો હવેથી ઘણાં સારાં કામો કરૂં એવા એવા વિચાર તેને આવેછે; અને ત્રીજી રાતની બામદાદે ચીનવત પુલ નામનો બેહશ્તમાં જવાનો માર્ગ લે છે. જો ગુજરનાર શખસ અશો હોય છે તો તેને એક ઘણોજ ખુશબોદાર પવન આવે છે કે જેવો પવન તેણે આ દુન્યામાં કદી દમમાં નહી લીધેલો હોય. અને પછી એક કુમારી કન્યાના આકારમાં ઘણીજ ખુબસુરત ઓરત તેની નજદીક આવેછે અને પેલાં રવાનને કહે છે કે તેં તનોમંદ દુન્યામાં જેવી કરણી કીધી હતી તેના નમુનાનો આએ દેખાવ છે. પછી તેનો ઇનસાફ થાયછે અને તે ખુબસુરત ઓરત તેને આગલ ચલાવીને લઈ જાયછે તે વખતે ચીનવત પુલ ઘણો પોહોલો થાયછે જેથી પેલું

રવાન સેહેલથી તેના ઉપરથી પસાર થાયછે, પછી બેહમન અમશાસ્પંદ સુણેરી તખત ઉપરથી ઉઠીને આદરમાન આપી સામે લેવા આવે છે અને તેને મુબારકબાદી આપતાં કહેછે કે તનોમંદ દુન્યામાં ઘણી-ક લાલચ અને પાપી કામોને હઠાવીને તમો આએ મીનોઈ જેહાંનમાં આવ્યા તો તમારાં ધનભાગ્ય? ત્યાર પછી તેને અહુરમજદની નજદીક લઈ જાયછે જ્યાં ગુજરી ગયલાં અશો માણસોના રૂવ રહે છે અને ત્યાં તેને અમૃતનું પ્યાલું પાય છે, અને તે બેહશતમાં ઘણાં સૂખ સાથે આસાએશ ભોગવેછે.—— જો ગુજરનાર માણસ પાપી હોય છે તો તેના હકમાં એથી ઉલટુંજ થાયછે. જ્યારે તેનો રૂવ ત્રીજી રાત-ની બામદાદ ચીનવત પુલ ઉપર જાયછે ત્યારે તેને ઘણોજ ગંધાતો પવન આવે છે જે તેનાંથી ખમાઇ શકાતો નથી અને પછી. એક ઘણીજ બદ સુરત ઓ-રત—ખુંધી, લુલી, લંગડી ઈત્યાદી એબોથી ભરેલી—તે-ની સનમુખ આવેછે અને પેલાં પાપી માણસને ક-હેછે કે તેં તનોમંદ દુન્યામાં જે પાપી કરમો કીધાં તેના નમુનાનો આ દેખાવ છે. પછી તેનો ઇનસાફ થાયછે અને ચીનવત પુલ એટલો તો છરીની ધાર જેવો બારીક થાય છે કે તે ઉપર તેનાથી ચલાતું નથી અને ત્યાંથી તે દોજખમાં ટુટી પડેછે જ્યાં તેને લોહ્રી તેથા પરૂનું પ્યાલું પાય છે અને દોજખનો સરદાર જે હેરેમન તે તેને ઉલટો ઠપકો આપેછે કે તેં અહુરમજદની સેટલી નીમક ખાઈને હમારી તર-

રૂહનું કામ શું કરવા કીધું ? ત્યાર પછી હમેશ સુધી દોજખનાં અંધારા ગારમાં તે રવાન દુ:ખ ભોગવતું રહે છે અને એક દીવસ ગુજરેછે તે એટલો તો કંટાલા ભરેલો અને લાંબો લાગેછે કે જાણે સતાવન વરસ ગુજરીઆં હોય. એ વિગેરે બીજાં ઘણાએક દુ:ખો તેને ખમવાં પડેછે. (૧)

સ૦—માણસના ગુજરવા પછી તેનાં સગાં વહાલાં રડે તો આપણા ધર્મ પ્રમાણે તે ગુનાહ ભરેલું છે કે નહી ? અને ગુનાહ ભરેલું છે એવું તમારા ધ્યાંનમાં આવે છે કે નહી ?

જ૦—જો રડે તો બેશક ગુનાહ લાગે અને આપણી સાધારણ અકલે વિચારતાં માનવામાં પણ આવે છે કેમકે ખોદાતાલાએ તેને પેદા કીધું અને તેણેજ તેને પાછું બોલાવી લીધું તેથી આપણને રડવું ઘટારત નથી. જોકે માણસોને ઘણો વખત સુધી તેની સાથે રહેવાથી તેની તરફ ધ્યાર દોડે છે અને તેના જવાથી દલગીરી ઉત્પંન થાય છે તેથી સબુરી થઈ શકતી નથી એ ખરૂં છે, તોપણ રડવું ઘણું નામુનાસેબ છે. કારણ કે જે જગોએ બેસીને રૂદન કરેછે તે જગા અથવા મકાનની અંદર યજદ અમેશાસ્પંદાનું આવવું જવું કમ થાયછે તેથી તે મકાનમાં વસનારાં આદમીઓનાં સુખનો ઘટાડો અને દુ:ખમાં વધારો થાય છે. (૨)

---

(૧) યશ્ત ફ્રગમેંટ ૫૦ ૧.થી તે ૩૮ સુધી તથા પેહેલવી વીરાફનામું (૨) પરગરદ ૩ જી ફ૦ ૧૧ જો.

જરતોશ્તી ધર્મને લગતાં પુસ્તકો વીશે.

—00—

સ૦—અવસ્તાનાં પુસ્તકો આગમજ કેટલાં હતાં?

જ૦—એકવીસ અને તેને એકવીસ નુસ્કને નામે સર્વ કોઇ ઓલખતા હતા અને ઓલખે છે.

સ૦—એ પુસ્તકોના નામ શા ઉપરથી રાખ્યાં હતાં અને તે કયાં નામો છે?

જ૦—યથા અહુ વૈર્યોના એકવીસ બોલો ઉપરથી એ પુસ્તકોનાં નામો રાખ્યાં હતાં જેવાં કે—યથા; અહુ; વૈર્યો; અથા; રતુશ; અશાત્; ચીત્; હચા; વંઘેઉશ્; દજદા; મનંઘો; શ્કયોથ્નનામ્; અંઘેઉશ્; મજદાઇ; ક્ષથ્રેમચા; અહુરાઈ; આ; યિમ્; દ્રેગુબ્યો; દદત્; વાસ્તારેમ્.

સ૦—એ એકવીસ નુસ્કના કેટલા ભાગ કીધા હતા?

જ૦—ત્રણ ભાગ; સાત પુસ્તકો બંધે દુન્યાની બાબદો વીશે, સાત પુસ્તકો ધર્મને લગતાં, અને સાત રાજદવારી બાબદ તથા વિદ્યા હુનરને લગતાં હતાં.

સ૦—એ બધાં પુસ્તકો હાલ આપણી પાસે છે?

જ૦—તે સઘલાં પુસ્તકો સંપુરણ હાલતમાં રહ્યાં નથી પણ 'દદત્' નામનું પુસ્તક આખું મલે છે અને બીજાં પુસ્તકોનો થોડો થોડો ભાગ મલે છે.

સ૦—ત્યારે બીજાં પુસ્તકોનું શું થયું?

"જ૦—આપણા વડવાઓનું જ્યારે ઇરાનમાં રાજ

હતું તે વખતે ગ્રીસ દેશના સીકંદર પાદશાહે તથા ત્યાર પછી મુસલમાન લોકોએ ચઢાઇ કીધી તે વખતે કીનો રાખી આપણા ધર્મના પુસ્તકોનો નાશ કીધો હતો તેથી આપણી પાસે બધાં પુસ્તકો રહ્યાં નથી.

સ૦—'દદતૂ' નામના પુસ્તકમાં શું શું છે?

જ૦—વંદીદાદ,યજશને અને વીસ્પરદ છે.

સ૦—વંદીદાદની કેટલી પરગરદ છે.

જ૦—બાવીસ.

સ૦—યજશનેના કેટલા 'હા' (એટલે પાઠ) છે?

જ૦—ઓંતેર.

સ૦—વીસ્પરદના કેટલા કરદા છે?

જ૦—બાવીસ.

સ૦—એ સિવાય બીજા કંઈ અવસ્તા છે કે નહી?

જ૦—હા છે; ખોરદેહ અવસ્તા, વીશતાસ્પ નુંસ્કની આઠ પરગરદ, તથા દામદાદ નુસ્કનો થોડો ભાગ, તથા હાદોખ્ત નુસ્કેની ત્રણ પરગરદ એ સિવાય કેટલાંક પેહલવી પુસ્તકોમાં દાખલા તરીકે જુદા જુદા નુસ્કના ફકરા લખેલા મળે છે.

સ૦—ખોરદેહ અવસ્તામાં નીઆયશ કેટલી અને યશ્ત કેટલી છે?

જ૦—ખોરદેહ અવસ્તામાં નીઆયશ પાંચ છે અને યશ્ત બાવીસ છે.

સ૦—તે નીઆયશ કઇ કઇ છે?

જ૦—ખુરશેદ નીઆયશ, મેહર, માહાબોખતાર, અરદ્વીસુર, અને આતશની નીઆયશ.

સ૦—યશ્તોના નામો આપો ?

જ૦—અહુરમજદ યશ્ત, હપ્તંગ, અરદીબેહશ્ત, ખોરદાદ, આવાં, ખોરશેદ, મહા, તીર, ગોશ, મેહર, સરોશ હાદોખ્ત, તથા રાતની વડી સરોશ યશ્ત, રશ્ને, ફરવરદીન, બેહરામ, રામ, દીન, અરશીશવંગ, આશ્તાદ, જમ્યાદ, વનંત, હોમ, અને સીરોજા યશ્ત.

ઇરાન દેશ તથા અવસ્તામાંથી મલતાં ઇરાનના પાદશાહો વીશે.

—oo—

સ૦—અવસ્તા પ્રમાણે પૃથ્વી ઉપર કેટલા ખંડ છે ?

જ૦—સાત ખંડ છે, જેને હપ્તકેશ્વર કહે છે.

સ૦—તેઓનાં નામ આપો.

જ૦—અરેજહિ, સવહિ, ફ્રદધફ્શુ, વીદધફ્શુ, વોઉરૂબરેશ્તી, વોઉરૂજરેશ્તી, ખ્નિરથબામી. (૧)

સ૦—અવસ્તામાં મુખ્ય દેશોનાં નામ આવે છે તે કયા ?

જ૦—અઇર્યનામ્ દખ્યુ (ઇરાનદેશ), તૂઇર્યનામ્ દખ્યુ (તુર્કસ્તાન), સઇરિયનામ્ દખ્યુ (સિરિઆનો મુલક), સાઇનિનામ્ દખ્યુ (ચીન દેશ), દાહીનામ્ દખ્યુ (?) એ વિગેરે બીજા કેટલાક દેશો છે.(૨)

(૧) ૫રગરદ ૧૯ મો. ૫. ૩૯ મો. (૨) ફરવરદીન યશ્ત. ક. ૧૪૩ મો.

સ૦—અવસ્તામાં કયા પાહાડોનાં નામ મલેછે?

જ૦—અવસ્તામાં ૨૨૪૪ પાહાડોની સંખ્યા જણાવેલી છે તેમાંના કેટલાકનાં નામ:—હરએરેજઇતિ (અલબુર્ઝ,) હુકેરે, ખનવંત, રએવંતૂ અસ્નવંત, હિંદ, અરેજુર, ઉશીધ, ઓરેઝૂય, એ વિગેરે બીજા(૧)

સ૦—અવસ્તામાં કયા કયા દર્યાનાં નામો આવેછે?

જ૦—વોઉરૂકશ, કાંસું, પુઇતિક, એવાં નામો આવે છે.

સ૦—અવસ્તામાં કઇ નદીઓનાં નામ મલેછે?

જ૦—અર્દ્વી, દાઇતિ, રંઘા, ચેચસ્ત, વીતંગુહઇતિ વિગેરે બીજી કેટલીકનાં નામો મલેછે.

સ૦—પેહેલવેહેલી વસ્તી કયાં અને કયાં શોહેરમાં થઇ?

જ૦—ઇરાન દેશનાં ઇરાનવેજ નામનાં શોહેરમાં પેહેલવેહેલી વસ્તી થઈ હતી, પછી વસ્તીનો વધારો જેમ જેમ થતો ગયો તેમ તેમ લોકો બીજા શોહેરમાં જઇ વસ્યાં, એ વીશેનો ખોલાસો વંદીદાદની પેહેલી પરગારદમાં આવે છે.

સ૦—અવસ્તા પ્રમાણે ઇરાન કયા ખંડમાં આવેલું છે?

જ૦—ખનિરથબામી નામના ખંડમાં છે.

સ૦—ઇરાન શબ્દનો અર્થ શું?

જ૦—ઇરાન એટલે દીનદાર તથા ભલા લોકોનું રેહઠાણ.

(૧) જમ્યાદ યશ્ત ક. ૧ થી તે ૭ સુધી.

સ૦—દુન્યામાં પેહલું આદમી કોણ પેદા થયું હતું ?

જ૦—ગયોમરથ્ન (ગયોમર્દ)

સ૦—એ શબ્દનો અર્થ શું ?

જ૦—મરવા લાયક જીંદગી અથવા ખાકી જીંદગી ધરાવનાર.

સ૦—ગયોમર્દને વાસ્તે અવસ્તામાં કંઇ લખાંણ આવેલું છે ?

જ૦—અવસ્તામાં તેને વીશે એમ આવે છે કે સઘલા ઇરાનીઓનો તે બાપ હતો એટલે કે ઇરાનીઓ તેનાથી ઉતરેલા હતા અને અહુરમજદની પેહલ વેહેલી શીખામણ તેણે સાંભલી હતી. (૧)

સ૦—ગયોમર્દ કયો ધર્મ પાલતો હતો ?

જ૦—મજદીયસ્ની ધર્મ યાને ખોદાને માનવાનો ધર્મ પાલતો હતો.

સ૦—આપણા વડવાંઓ કયાં વસ્તા હતા ?

જ૦—ઈરાન દેશમાં.

સ૦—આપણને 'પારસી' શા ઉપરથી કહે છે ?

જ૦—ઇરાનમાં સાસાન્યાન તોખમના પાદશાહ અરદેશીરે પોતાની મુખ્ય રાજધાની 'પાર્સ' નામનાં શેહરમાં સ્થાપી હતી તે શેહર ઉપરથી આપણને 'પારસી' કરીને કહે છે.

સ૦—અસલી ઈરાનીઓ કેવી રીતની જીંદગી ગુજારતા હતા ?

---

(૧) ફરવરદીન યશ્ત ફ. ૮૭ મો.

જ૦—પહેલાં તેઓ શીકાર મારીને તથા ફલ ફલાદી ખાઈને પોતાનું ગુજરાન કરતા હતા, પછી તેમાં સુધારો કરીને ગાય ઢોરોને પાલીને તેઓના દુધ ઉપર ગુજરાન કરવા લાગા અને એવી રીતે ભરવાડી અવસ્થામાં દહાડા કાઢતા હતા; પછી તેઓએ ખેતી કરવા માંડી અને અનાજથી પોતાનું ગુજરાન કરવા લાગા તેથી અનાજ તથા ખેતીની સંભાલ રાખવાને તેઓને એકજ ઠેકાણે રહેઠાંણ કરીને રહેવું પડ્યું, પણ એની આગમચ તેઓ એક જગાએથી બીજી જગાએ ચેકારને માટે ભટકતા હતા.

સ૦—અસલના ઇરાનીઓ પોતાના બચ્ચાંઓને કેવી રીતની કેલવણી આપતા હતા?

જ૦—તેઓ પોતાનાં બચ્ચાંઓને ભણેલા લાયક દસ્તુરના હાથમાં સોંપતા હતા અને ઘણીક તરેહની સારી તરબીઅત આપતા હતા પણ મુખ્ય કરીને તેઓને સાચ્ચું બોલતાં, ઘોડાપર બેસી જાણતાં શીખવતા હતા અને લડાઇમાં જોઈતી તાલીમ આપતા હતા.

સ૦—આગલા ઈરાની પાદશાહો પોતાનો સને કેમ ગણતા હતા?

જ૦—દરેક પાદશાહ જયારે તખ્ત ઉપર આવતો ત્યારે નવેસરથી પોતાનાં રાજનો સને ગણતો હતો.

સ૦—જરતોશ્તી પાદશાહોના વખતમાં કોઈ શખસ ગુનાહ કરે તો તેને કેવી રીતની સજા થતી હતી?

જ૦—જેમ હાલના વખતમાં ગુનેહગારને 'જેલ'

માં મોકલીને કામ કરાવેછે તેમ રસ્તા સમારવા, પુલો બાંધવા, તથા ધર્મનાં મકાનોમાં જોઇતી ચીજો પુરી પાડવાની તેઓને ફરજ પાડતા હતા—જેમકે આતશ બેહરામને સારૂ લાકડાં કપાવીને તેના ભારા મંગાવતા—અને એ વિગેરે બીજાં લોક ઉપયોગી કામો તેઓ પાસે કરાવતા હતા.

સ૦—ઇરાનમાં પેગંબર સાહેબ જરતોશતના વખતમાં કયાં કયાં ખાંનદાનો વખણાયલાં હતાં ?

જ૦—સ્પિતમાનનું, હવોવનું, અને નોદરનું ખાનદાન.

સ૦—સ્પિતમાનનાં ખાનદાનમાં કયા વખણાયલા પુરૂષો હતા ?

જ૦—જરતોશત, મેદીઓમાહ, પોરોશસ્પ, પેતેરસ્પ વિગેરે.

સ૦—હવોવના ખાનદાનમાં કયા પુરૂષો વખણાયલા હતા ?

જ૦—જામાસ્પ ફરશોસ્ત્ર, જરતોશતની ઓરત હવોવી ઈત્યાદિ.

સ૦—નોદરના ખાનદાનમાં કોણ હતા ?

જ૦—તુસ, અઉર્વતસ્પ (લોહરાસ્પ), વીશ્તાસ્પ (કએ ગુશ્તાસ્પ) ઇત્યાદિ.

સ૦—ઇરાનમાં કયા કયા વંશના પાદશાહો રાજ કરી ગયા હતા ?

જ૦—પાંચ વંશના પાદશાહો રાજ કરી ગયા છે—

જેવાકે પેશદાદયાન, કેઆન્યાંન, હખામન્યાન, અશ-કાન્યાન અને સાસાન્યાન.

જમશેદ પાદશાહનું રાજ કેવી રીતનું હતું?

જ૦—ઘણી આબાદી ભરેલું હતું તેના વખ-તમાં મરકી રોગ તાવ વિગેરે દુઃખો નહી હતાં—એના વખતમાં રૈયતને હરેક પ્રકારનું સુખ હતું.

સ૦—જમશેદના બાપનું નામ શું?

જ૦—વીવંઘાંન.

સ૦—જમશેદ પાદશાહે પોતાની વસ્તીના માણ-સોના કેટલા ભાગ કીધા હતા?

સ૦—ચાર ભાગ કીધા હતા—પેહેલામાં અથો-રનાન એટલે દાનાવ દસ્તુરો તથા મોબેદો હતા, બી-જામાં રથેસ્તાર એટલે પાદશાહ પેહલવાન તથાસીપાઇઓ હતા—ત્રિજામાં વાસ્ત્રીઓસ એટલે ખેડુત લોકો હતા—ચોથામાં હુતોક્ષ એટલે વેપાર વણજ વિગેરે ધંધો કરનારા લોકો હતા.

સ૦—જમશેદે જે ગુફો બનાવ્યો હતો તેનું નામ શું?

જ૦—વરે—જમ—કર્દ.

સ૦—એ ગુફો બાંધવાનું કારણ શું?

જ૦—દુન્યામાં વરસાદ તથા બરફથી એક ભારે ખરાબી થનાર હતી તેની અગમચેતી પાદશાહ જમ-શેદને થઇ હતી જેથી તેણે એક બચાવ ભરેલી જગા બાંધીને તેમાં સારી ખસલતનાં લોકો, સારાં ઝાડ પાનોં જાનવરો અને પક્ષીઓનો જમાવ કરી રાખ્યો હતો

અને પછી તે ભારે ખરાબી જે દુન્યાની ઉપર એક મોટી રેલ આવવાથી થઈ હતી તે દુર થવા પછી તે ગુફા માંહેલાં માણસોથી દુન્યા પાછી શરૂ થઇ હતી. (૧)

સ૦—જમશેદના વખતમાં આપણા ધર્મને લગતી શું નીશાનીઓ હતી ?

જ૦—સુદરેહ તથા કુસ્તી જમશેદના વખતથી ચાલુ થઇ હતી.

સ૦—અવસ્તા પ્રમાણે જમશેદે કેટલાં વરસ રાજ કીધું ?

જ૦—૧૦૦૦ વરસ સુધી.

સ૦—પાછલથી જમશેદ પાદશાહની કેવી અવસ્થા થઇ ?

જ૦—પેહેલાં તો એણે ઘણી જાહોજલાલી ભરેલી રીતે રાજ કીધું હતું. પણ પાછલા વખતમા તે જુઠા સખુનો વાપરવા લાગો તેથી અને મગરૂરી ઘણી કરવા લાગો તેથી તેની સઘલી કીર્તી જતી રહી. (૨)

સ૦—તુર્કસ્તાનના કયા પાદશાહો ઇરાનના કટ્ટા દુશમન હતા? અને અવસ્તામાં આવતાં તેઓનાં નામો જણાવો ?

જ૦—અફરાસ્યાબ અને અર્જાસ્પ જેઓને અવસ્તામાં ફ્રંઘ્રસે અને અરેજત્‌અસ્પ કરીને કહે છે.

---

(૧) વંદીદાદ પરગરદ બીજી. (૨) જમ્યાદ યસ્ત ક ૩૮ મો.

સ૦—ક્યા ક્યા વખણાયલા પાદશાહ તથા ગુરૂષોએ બંદગી કીધી હતી અને તેઓને શું શું મોરાદ હાંસેલ થઇ હતી?

જ૦—હોશંગ, તેહમુરસ, જમશેદ, જોહાક, ફ-રેદુન, કેરેસાસ્પ, અફરાસ્યાબ, કાઉસ, કેખુશરૂ, તુસ પેહલવાન, વેસેના છોકરાઓ, વફરેનવાજ, જામાસ્પ, અષવજદના છોકરાઓ, નોદરનાં ખાનદાનનો વીસ્ત-ઉરૂશ, ગોસ્ત ફર્યાન, જરતોશ્ત, કએ વીશતાસ્પ, જરીર, અર્જાસ્પ, હોમ ફારશી, પાદશાહ અઉર્વસાર અને બીજા પેહલવાનોએ બંદગી કીધી હતી.

સ૦—કઈ કઇ વખણાયલી ઓરિતોએ બંદગી કીધી હતી?

જ૦—હુતોશી (ગુશતાસ્પની બાનુ) અને હવોવી (જરતોશ્તની બાયડી)

સ૦—હોશંગે બંદગી કીધી તેમાં તેણે શું મોરાદ ચાહી હતી?

જ૦—હું સર્વથી સરસ પાદશાહ થાઉં અને જાદુગરો દેવો અને જુલમગાર માણસોને હું ટાલું તથા માજંદરાનના દેવોનો નાશ કરૂં અને બીજું એવું માંગ્યું કે સઘલા દેવો મારીથી બીહીને મને તાબે થાય પણ હું તેઓથી બીહીને તાબે નહી થાઉ

સ૦—તેહમુરસે બંદગી કરીને શું માગ્યું હતું?

જ૦—હું સઘલા દેવો, જાદુગરો અને જુલમગાર માણસોને દુર કરૂં અને ત્રીસ વરસ સુધી અંગ્રમઈન્યુશને મારો ઘોડો કરીને તેની ઉપર હું બેસી ફરૂં.

સ૦—'અંગ્રમઇન્યુશને મારો ઘોડો કરૂ' એટલે શું?

જ૦—એટલે અંગ્રમઇન્યુશ જે દુન્યાનો નાશ કરનાર છે તેને લગતા બુરા હવસો જે મારાં દીલમાં હોય તેને દાબી નાખું અને મારા ઉપર ફાવવા નહી દઉ.

સ૦—જમશેદે બંદગી કીધી ત્યારે તેણે શું મોરાદ ચાહી?

જ૦—હું સૌથી સરસ પાદશાહ થાઉં અને જાદુગર, જુલમગાર માણસોને તથા દેવોને મારૂં અને દેવોની દોલત, ફાયદા તૃપ્તી અને વૃદ્ધિ છીનવી લેઉં અને અહુરમજદની પેદાયશમાં ઢોલાંની વૃદ્ધિ કરૂં, માણસોને વગર દુઃખનાં કરૂં, અને અહુરમજદની પેદાયશમાંથી ભુખ, તરશ, તાપ, સરદી, બુઢાપો અને મોત એ બધાંને દુર કરૂં અને જ્યાં સુધી હું પાદશાહી કરૂં ત્યાં સુધી માણસો તથા ઢોરોને સુખી હાલતમાં રાખું.

સ૦—જોહાકે બંદગી કીધી તેમાં તેણે શું મોરાદ માગી?

જ૦—તેણે એવુ ચાહ્યું કે દુન્યાનાં સઘલાં માણસોને મારી નાખું પણ તેની મોરાદ પ્રમાણે તેને મલ્યું નહી.

સ૦—ફરેદુને બંદગી કરીને શું માંગ્યું?

જ૦—તેણે એવું ચાહ્યું કે જુલમગાર જોહાક જે દુન્યાનો નાશ કરે છે તેને હું મારૂં અને તેના જુલમને દુર કરૂં અને તે (જોહાક) જમશેદ પાદશાહનાં ખાનદાનની બે ઓરતો શોહરનાજ અને અરનવાજને લુટી લઇ ગયોછે તેઓને હું છોડવી લઇ આવું.

સ૦—ફેરેસાસ્પે બંદગી કરતાં શું મોરાદ પ્રચ્છી હતી ?

જ૦—ગંધર્વ નામનો જોરાવર દેવછે તેને મારૂં અને મારા ભાઇ ઉર્વાક્ષને હિતાસ્પ નામના શખસે મારી નાખ્યોછે તેના કીનામાં હું તેને મારૂં.

સ૦—અફરાસ્યાબે બંદગી કરવામાં શું મોરાદ ચાહી ?

જ૦—તેણે એવું ચાહ્યું કે ઇરાન દેશનાં લોકોની કીર્તિ હું છીનવી લેઉં પણ તેના માગવા પ્રમાણે તેની મોરાદ હાંસેલ થઇ નહી.

સ૦—કાવુસે બંદગી કરીને શુ માંગયું ?

જ૦—હું સોથી સરસ પાદશાહ થાઉ અને જુલમગાર માણસો, જાદુગરો અને દેવોને માંરી હટાવું.

સ૦—કેખુશરૂએ બંદગી કીધી તેના બદલામાં શું મોરાદ માગી ?

જ૦—તેણે એવું માગ્યું કે હું સઘલા જાદુગર, દેવ તથા જુલમગાર માણસોનો નાશ કરૂં અને સોથી સરસ ઘોડેસવાર થાઉં અને તુરાંની અફરાસ્યાબ જે મારી સામે લડવા આવેછે તેને હું મારી હટાવું, અને જુલમથી માર્યા ગયલા સ્યાવક્ષ અને અગ્રેરસના તેના ઉપર કીનો લેઉં.

સ૦—તુસ પેહલવાને બંદગી કરીને શું માગ્યું ?

જ૦—હું 'ક્ષથ્રસોક' દરવાજા આગલ 'વેસેના' છોકરાઓને મારૂં અને તુરાન દેશના લોકોને લડાઇમાં મારી હટાવું.

સ૦—વેસેના છોકરાઓએ (હોમાન અને બારમાને) શું મોરાદ ચાહી ?

જ૦—તુસ પેહલવાનને લડાઇમાં હમો મારીએ અને ઇરાન દેશના લોકોને મારી હટાવ્યે, પણ તેઓની તે મોરાદ બર આવી નહી.

સ૦—વફરેનવાજે બંદગીના બદલામાં શું મોરાદ માગી ?

જ૦—તેણે એવું માગ્યું કે હું મારા રસ્તામાંથી ભુલો પડયો છું ત્યાંથી મારે ઘર સહી સલામત પોહોંચું તેવું થાય.

સ૦—જામાસ્પે બંદગી કીધી તેનો બદલો શું માગ્યો ?

જ૦—તેણે એવું માગ્યું કે જેમ આગલા ઇરાનીઓ કીર્તિભરેલાં કામો કરી ગયાછે તેમ હું પણ કરૂં અને દુશ્મનોનું લશકર આવે તેની અગમચેતી મને મલે.

સ૦—અપવજદના છોકરાઓએ બંદગી કરીને શું ઇચ્છ્યું ?

જ૦—તુરાની લોકોનો જુલમગાર ટોલો, જે દાનવ નામનો છે તેઓને હમો મારી હઠાવ્યે.

સ૦—નોદરનાં ખાનદાનના વીસ્તઉરૂસે (તુસના ભાઇ ગસ્તહમે) બંદગી કીધી તેમાં શું મોરાદ માગી?

જ૦—તેણે એવું ચાહ્યું કે મારાં માથાં ઉપર જેટલા બાલ છે તેટલા દેવોને મેં માર્યાછે તેથી વીતંગુહઇતિ નદીની પછાડીના બિયાંબાન જંગલને તું આબાદ કર.

સ૦—અશો જરતોશ્તે બંદગી કીધી તેમાં શું મોરાદ ચાહી ?

જ૦—લોહરાસ્પના છોકરા કએ ગુશતાપને દીન ઉપર એકમત થવાને, એક સરખું બોલવાને, અને દીન પ્રમાણે કામ કરવાને હું ઉસ્કેરૂં અને બીજી એવી ખાહેશ જણાવી કે કએ ગુશતાસ્પની બાનું હુતોશી મારી દીન કબુલ કરે અને તે શીખીને તેનો ફેલાવો કરે અને મારી દીનની કીર્તિ જાહેર કરે.

સ૦—કેઆની ગુશ્તાસ્પે બંદગીમાં શું મોરાદ ચાહી ?

જ૦—દેવની આરાધના કરનાર અર્જાસ્પને અને બીજાં બુરાં પાપી માણસોને હું મારૂં અને વીસ્પથ્યોર્વીના છોકરાઓને હું લડાઇમાં મારી હઠાવું.

સ૦—ગુશ્તાસ્પના ભાઇ જરીરે બંદગી કરીને શું માગ્યું ?

જ૦—દેવની આરાધના કરનાર અર્જાસ્પને અને બીજા તેના બુરા સાથીઓને લડાઇમાં હું હરાવું.

સ૦—તુર્કસ્તાનના પાદશાહ અર્જાસ્પે બંદગીમાં શું ચાહ્યું ?

જ૦—કેઆની ગુશ્તાસ્પને અને તેના ભાઇ જરીરને તથા સઘલા ઇરાન દેશના લોકોને હું મારૂં પણ તેની મોરાદ બર આવી નહી.

સ૦—હોમ ફારશમીએ શું માગ્યું ?

જ૦—હું ઘાતકી તુરાની અફરાસ્યાબને બાંધું અને કેદ કરીને કેખુશરૂની નજદીક લઇ જાઉં કે

કેખુશરૂ તેને જુલમથી માર્યા ગયલા સ્યાવક્ષ અને અગ્રેરસના કીનામાં મારે.

સ૦—પાદશાદ અઉર્વઆરે બંદગીમાં શું મોરાદ ચાહી ?

જ૦—કેખુશરૂ મને લડાઈમાં મારે નહી અને હું કેખુશરૂના હાથમાંથી છટકી જાઉં.

સ૦—બીજા પેહલવાનોએ બંદગી કરીને શું બદલો માંગ્યો હતો ?

જ૦—ઘોડાઉપર બેસીને લડાઇમાં જતા પોતાના ઘોડાને માટે જોર અને પોતાનાં તનને માટે તંદારસ્તી ચાહી અને દુશમનો ઉપર ફતેહ મેલવવાનું માગ્યું.

સ૦—ગુશતાસ્પની બાનુ હુતોશીએ બંદગીનો શું બદલો માગ્યો ?

જ૦—હું મારા ધણી ગુશતાપનાં ઘરમાં ઘણી વાહાલી અને માન પામેલી થાઉં અને મારા ઉપર મારો ભરથાર હેંત રાખે.

સ૦—જરતોશતની બાયડી હવોવીએ શું મોરાદ ચાહી ?

જ૦—મારો ધણી અશો જરતોશત ઘણો બખતાવર થાય અને મજદીયસ્ની દીન ફેલાવવામાં તે ફતેહ મેલવે.

સ૦—આ ઉપલાં વર્ણન ઉપરથી તમો શું સાર કાઢો છો ?

જ૦—કેટલાક પાદશાહ તથા પેહેલવાનો અને કેટલીક પાક ઓરતો વીશેનાં બયાનથી હમો વાકેફ થયાં અને તેઓનાં સારાં કામોનો હમોને ચડો મલ્યો.

સ૦—એ સિવાય કંઈ બીજો સાર કાઢશો ?

જ૦—પાક ખોદાતાલાની બંદગી કરતી વખતે પાક દયાનત અને ખરાં અંતઃકરણથી આપણું તથા બીજાઓનું ભલું કરવાની જે મોરાદ માગીએ તે ખોદાતાલા બર લાવેછે પણ બુરા વીચારથી કોઈનું ખરાબ કરવાની નેમથી માંગેલી મોરાદ બર આવતી નથી.

સ૦—આપણું અસલ વતન ઇરાન છોડીને હીંદુસ્થાનમાં આવવાનું કારણ શું ?

જ૦—આરબ લોકો સાથે લડાઇ થવાથી આપણું રાજ જતું રહ્યું અને મુસલમાનોનું રાજ થવાથી ઘણો જુલમ ગુજરવા લાગો તેમાંથી આપણો પ્યારા અને પાક ધર્મનો બંચાવ કરવા સારૂ આપણું પ્યારૂં વતન તથા આપણી માલમતા છોડી દઇને આપણે હીંદુસ્તાનમાં આવી વસ્યા.

સ૦—ઇરાન છોડ્યું તેની આગમજ આપણો છેલ્લો પાદશાહ કોણ હતો ?

જ૦—સાસાની તોખમનો યજદેજર્દ બીન શેહેરીઆર હતો કે જેની હકુમતના વરસને આપણે યજદજરદી સનેને નામે ઓલખીએ છીએ જે સંન આજે ૧૨૫૭ મો છે.

સ૦—ઇરાન છોડયા પછી આપણે કયાં કયાં રેહેતા આવ્યા ?

જ૦—થોડોક વખત સુધી 'હોરમજદ' બંદરમાં રહીને 'દીવ' બંદરમાં આવ્યા ત્યારપછી ઘણીક મુદત સુધી સંજાણમાં રેહ્યા અને પછી નવસારી, સુરત,

અંકલેશ્વર, ભરૂચ અને ખંબાત વિગેરે બીજાં શેહરોમાં જેમ સવલ પડતું ગયું તેમ જઇ વસ્યા જયાં આજ સુધી આપણાં મેહેરબાન માહારાણીજીના અદલ રાજમાં આપણા ધર્મને બંચાવી રાખી સુખ ભોગવતા રેહેજીએ છીએ.

પરચુટણ બાબદો વીશે.

—00—

સ૦—હરેક કામનું મંડાણ કરતાં અથવા કેઠે બાહાર જતી વેલાએ શું યાદ કરવું જોઇએ ?

જ૦—પાક પરવરદેગારનાં નામને યાદ કરીને એક યથા—અહુ-વઇર્યો ભણવી જોઇએ.

સ૦—સઘલી પેદાયશમાં ખોદાતાલાની સર્વેથી ઉત્તમ પેદાયશ કઈ છે ?

જ૦—માણુસ જાત.

સ૦—માણુસ જાતમાં કેઈ ચીજ એવી છે કે તેથી તે બધી પેદાયશમાં ઉત્તમ દરજ્જો ભોગવે છે ?

જ૦—અક્કલ અને વાચા.

સ૦—અક્કલની ઉપર કયો ફરેશતો મુવક્કેલ છે ?

જ૦—બેહમન અમશાસ્પંદ.

સ૦—અક્કલ કેટલી જાતની છે ?

જ૦—બે જાતની—પેહેલી આસ્નીદ ખેરદ એટલે જે અક્કલ જનમતાંનેવાર કુદરતી મલેછે તે; બીજી

ગોશો સુતેખેરદ એટલે જે અકલ બીજાનું સાંભલીને તથા ઉસ્તાદ પાસે એલમ શીખીને મેલવેલી હોય તે.

સ૦—માણસના બદનમાં જે ગેબી પાંચ તત્વ મુકેલાં છે તેનાં નામ શું ?

જ૦—અહુ, દએન, બઓધ, ઉર્વન્ અને ફ્રવષી.

સ૦—એ બોલોનો અર્થ શું ?

જ૦—અહુ એટલે આપણી ખસલતોને ચલાવનારીશકતી, દએન એટલે આપણું અંતઃકરણ, બઓધ એટલે બુધ્ધિ, ઉર્વન્ એટલે જીવ અને ફ્રવષી એટલે જીવને ખોદાઇ માર્ગ ઉપર ચાલવાને ઉશકેરનારી શકતી.

સ૦—રીસ્તાખેજ (કેઆમત) એટલે શું અને તે કયારે થશે ?

જ૦—દુન્યાની આખેરી આવશે ત્યારે બધાં ગુજરેલાં માણસોને પાછાં ઉભાં કરવામાં આવશે અને આ શરીર ધરાવનાર દુન્યાને નવેસરથી ચાલું કરવામાં આવશે અને તે વખતના લોકો ફરેશ્તાઇ ખસલતના થશે. એ વખતને રીસ્તાખેજ કહેછે.

સ૦—રીસ્તાખેજ કોણુની મારફતે થશે ?

જ૦—છેલ્લો પેગંબર જે સોષ્યોસ થનાર છે તેની મારફતે થશે.

સ૦—આપણાથી કાંઇ ગુનાહ થયો હોય તો શું કરવું ?

જ૦—જો ગુનાહ અંજાણપણે થયો હોય તો તે વીશેનો પસ્તાવો ખોદાની હજુરમાં પોતાનાં ખરાં

અંતઃકરણથી કરવો અને ફરીને તેવો ગુનાહ નહી કરવાની કબુલાત આપવી.

સ૦—જાણી જોઇને ગુનાહ કીધો હોય તો તેની માફી મલે કે ?

જ૦—નહીજી; અંજાણપણે ગુનાહ થયો હોય તેજ પાક પરવરદગાર માફ કરે છે. જાણીબુજીને ગુનાહ કરીઆ કરીએ તો પસ્તાવો કીધાથી માફી મલતી નથી.

સ૦—બેહેશ્ત અને દોજખને વાસ્તે અવસ્તામાં શું બોલો આવેલા છે ?

જ૦—બેહેશ્તનો બોલ 'વહિશ્તેમ્ અહુમ્' અને દોજખનો બોલ 'દુજો દેમાન.'

સ૦—અથોરનાન, હમકારા, દસ્તુર, નોરોજ, દરેમેહર અને દખમું એ બોલો વીશે તમો શું જાણો છો?

જ૦—અથોરનાન, એ એક ટોલાનું નામ છે કે જેમાં દસ્તુર તથા મોબેદો હોય છે જેઓ દીનનો એલમ શીખેલા હોય અને રાત દહાડો અભ્યાસ કરીને પોતાની દીનનો એલમ બીજાઓને શીખવવાને કોશેશ કરતા હોય તેઓને કહેછે; હમકારા એટલે દરેક ફરેશ્તાને મદદગાર થઇને સાથે કામ કરનારા ફરેશ્તાઓ-જેવાકે અરદીબેહશ્ત, આદર, સરોશ, બેહેરામ અને એ વિગેરે બીજા છે; દસ્તુર એટલે દીનને લગતા હોકમ ફરમાવનાર ધર્મગુરૂ; નોરોજ એટલે વરસનો નવો દહાડો; દરેમેહેર એટલે બંદગી કરવાને તથા ધર્મની ક્રિયા કરવાને ઠેહરાવેલું પાક મકાન; દખમું એટલે ગુજરેલાં-

ઓની લાસને ઠેકાણે પાડવાને ઉંચી ટેકરી ઉપર કીધેલી અલાહેદી જગા.

સ૦—જો કોઇ પારકા ધર્મવાલો શખસ આપણા ધર્મમાં આવવા માંગે તો લેવો કે નહી ?

જ૦—હાજી; આપણા ધર્મને લગતી સવલી વાકેફગારી આપીને તેને દાખલ કરવો.

સ૦—કોઇ જુદદીન શખસ તમોને કહે કે તમો બુતપરસ્ત છો તો તેનો જવાબ શું આપશો ?

જ૦—અમારા લોકો પુતલાંની પુજા કરતા નથી તેમજ આગલા ઇરાનીઓબી પુતલાંઓ પુજતા ન હતા બલકે પુતલાં પુજવાને અમારી દીનમાં ઘણું ગુનાહભરેલું ગણેલું છે અને હમો તો નુરી કેબલાની સામે માત્ર એકજ ખોદાની પરસ્તેશ કરીએ છીએ તેથીજ હમો યજદાંપરસ્ત કેહેવાઇએ છીએ.

સ૦—કયા તારા મોટા ગણાયલા છે ?

જ૦—તેશ્તર, વનંત, સતવેશ, અને હફ્તોરંગ.

સ૦—વરસાદ લાવનાર કયો ફરેશ્તો છે ?

જ૦—તેશ્તર તીર યજદ.

સ૦—તેશ્તરની સાંમે થતો કયો દેવ છે ?

જ૦—અપોશ નામનો દેવ.

સ૦—અવસ્તામાં કેટલી જાતના ખોરેહ (નુર) અથવા કીર્તિનાં નામો આવેલાં છે ?

જ૦—'અઇર્યનામ્ ખરેનો' એટલે ઇરાનીઓનું ખોરેહ અથવા કીર્તિ, 'કવેમ્ખરેનો' એટલે કયાનીઓનું ખોરેહ, 'અખરેતખરેનો' એટલે અથોરનાનોનું

ઓરેહ, 'જરથુશ્ત્ર ખરેનો' એટલે જરતોશતનું ઓરે-હ, અને 'યમખરેનો' એટલે જમશેદનું ઓરેહ.

સ૦—આપણે કેટલી જાતના આતશોની સનમુખ ઉભા રહીને બંદગી કરીએ છીએ? તેઓના નામ અને ટુંક બયાન કહો?

જ૦—હાલમાં આપણે ત્રણ આતશોની સનમુખ ઉભા રહીને બંદગી કરીએ છીએ—(૧) આતશ બેહેરામ, (૨) આતશ આદરાન, (૩) આતશ દાદગાહ; આતશ બેહરામ તે આખા શેહરને માટે કેબલો કરવાને ક્રિયા કરીને બનાવેલો આતશ; આતશ આદરાન તે મોહલ્લાના લોકોને સારૂં બંદગી કરવાને ક્રિયાથી બનાવેલો આતશ, અને આતશ દાદગાહ તે આપણા ઘરનો આતશ.

સ૦—ખોરદાદસાલ યાને ફરવરદીન મહીનો ને ખોરદાદ રોજે કયા જાણવાજોગ બનાવો બન્યા હતા?

જ૦—એ દીવસે કેટલાક વખણાયલા પુરૂષોનો જન્મ થયો હતો જેવા કે જમશેદ, ફરેદુન અને આપણા પેગંબર હજરત જરતોશતનો પણ જન્મ થયો હતો. કેખુશરૂ પાદશાહે ઇરાનના કટ્ટા વેરી અફરાસ્યાબને મારી નાખ્યો હતો.

સ૦—ફરવરદેગાન એટલે શું તેના કેટલા દહાડા છે અને તે દહાડા ઉપર આપણે શું કરવું અને તે દીવસો કેવી રીતે ગુજારવા જોઇયે?

જ૦—ફરવરદેગાન એટલે જે દહાડા ઉપર અશો ફરોહરો આ દુન્યામાં આવેછે તેને કહે છે અને તે દસ દીવસ છે. તે દીવસો ઉપર સોજ્જ ખાનું, મીયજ, ઈત્યાદિ તેઓની નૈયતે જીજાવવું જોઈએ તથા આપણે આપણી સઘલી ફરજો બજાવવી જોઇએ. આપણથી આખા વરસમાં અંજાણપણે જે જે ગુનાહ થયા

હોય તેનો પસ્તાવો કરીને ખોદા પાસે માફી માગવી અને તે દીવસો ઘણી ખુશી રામશની સાથે બંદગી, સ્તુતી અને પરહેજગારીમાં ગુજારવા જોઇએ; એ દસ દીવસના પેહેલા પાંચ દીવસમાં યજશનેનો 'ફરામરોદ' નામનો હા ભણવો જોઇએ અને તે ભણતાં ન આવડે તો ૧૨૦૦ અષેમ વોહુ ભણવી જોઇએ અને છેલા પાંચ દહાડા જે ગાથાના દીવસો છે તેમાં દરેક ગાથાને દહાડે તેને લગતા ગાથાના હા ભણવા જોઇએ અને તે ન આવડે તો ૧૨૦૦ યથા અહુ વઇર્યો ભણવી જોઇએ અને એ વિગેરે બીજા અવસ્તાના કલામો પણ ભણે તો તેથી ઘણો સવાબ હાંસેલ થાય છે.

સ૭—આશીરવાદ એટલે શું અને તે કોણ ભણે છે?

જ૦—પરણતાં જોડાંની આગલ બે મોબેદો તે જોડાંને પોતાના આખા ભવમાં કેમ વર્તવું તે વીશે સમજ આપે છે તથા તેને કેટલીક તરેહની દુવા દે છે, તેને આશીરવાદ કહે છે. તેમજ કોઇબી વખત કોઇને નેક દુવા ચાહાવી તેને બી આશીરવાદ કહે છે.

"અઓતા ગેઉશ્ આઇશ્ વહિશ્તાં અતએનતા સૂચા મનંઘા."

આ સઘલી ઉત્તમ (બાબદો) તમો કાન ધરીને સાંભલો અને આંખની કીકીએ તથા મને કરીને જોવો (જેથી)

"જમ્યાત્ વો વંઘોત્ વંઘો, મા વો જમ્યાત્ અકાત્ અશો, મા મે જમ્યાત્ અકાત્ અશો."

તમોને ભલાઓની ભલાઇ પોંહોંચે (અને) બુરાઓની બુરાઇ તમોને નહીં પોહોંચે (તેમજ) મને પણ બુરાઓની બુરાઈ નહીં પોંહોંચે.

સમાપ્ત.

આ પુસ્તક માટે વર્તમાન પત્રોએ તથા બીજા સાહેબોએ આપેલાં મતનો સાર.

મજગામ તા૦ ૮ મી દીજેમબર ૧૮૭[illegible]

દીન દોસ્ત શેઠજી શાહેબ એદલજી ફેરસાશ્પજી
આંટીઆ

શાહેબ,

તમારી મેહેરબાની ભરેલી ચીઠી તા૦ ૬ થીની લખેલી સાથે ચોપાનીઉં એક નામે જરતોશતી ધરમ શીક્ષકનું મોકલીઉં છે તે વાંચીઆથી હમુને ઘણીજ ખુશી ઉપજી છે. એ નાંઘલી કીતાબ વીશે હમારો આધીન વીચાર એ છે કે આપણા ટોલાના નામદાર સાહેબો છોકરાઓની તથા છોકરીઓની નીશાલોમાં એ કીતાબ દાખલ કરશે તો નાઘલી વયના બાલકોની બુધીમાં ધરમ સંબંધી જ્ઞાનનો સારો ફેલાવો થશે એટલુંજ નહી પણ પોતાના પવીતર ધરમનું ઘણું જ્ઞાન મલીઆથી પોતાના પેદાના કરનારને ઓળખાણવાનો ખરો મારગ હાંસલ થશે તથા પોતાના બરહક પેગંમબર સાહેબ સત જરતોશતની ખરી દીન તથા ગાહાનું માઇની સમજ પડશે અને તેથી કરીને કુમલી વયનાં બાલકોનાં મન ઉપર મન માંગતી રીતે ધરમની સારી અસર થશે. તે વાસતે અગત કરીને આપણા હમદીન જરતોશતી ટોલાના સાહેબોને હમો મજબુત ભલામણ કરીએ છીએ કે એ પુસ્તક સરવે ઈસકોલો મધે તથા મદરેશાઓ મધે દાખલ કરવામાં મોટો ફાયદો થશે.

સાહેબ,

હું છેઉં તમારો નમનતાઈ ભરેલો શેવક,

ધનજીભાઇ ફરામજી.

રાસ્ત ગોફતાર.

"એરવદ એદલજી ફેરશારાપજી આંટીઆને શાબાશી ઘટે છે કે તેવણે જરતોશતી બાલકોને હાલને જરૂરને વખતે અગતની ખુટ પુરી પાડી આપી છે..........આ ચોપડીમાં ઘણી અગતની બાબતો પુશકલ ધ્યાન અને તપાસથી લખી છે..............એ ચોપડી દરેક જરતોશતી બાલકે પોતાની "પાકીત બુક" તરીકે ગજવાંમાંજ રાખવી ઘટેછે, અને તેનો મોટો ફેલાવો થવો જોઇએ છે....................તેવણની હાલની ચોપડીમાં જરતોશતી બાલકોને જે જોઇએ તે છે. એ ચોપડી માતર બચાંઓનેજ નહી પણ ઉમરે પુગેલાનેબી કામની દીસે છે, કેમકે તેમાં કેટલીક ધરમ સંબંધી બાબતો બચાં કરતાં મોટાં માણસને વધારે કામની અને ધ્યાન આપવાજોગ સમાવેલી છે. જરતોશતી ધરમની માહીતગારીનો એવાજ શીખેલા જવાન મોબેદ સાહેબોથી આપણાં લોકોમાં ફેલાવો થવો ઘટે છે. નવશારીના આ અથોરનાન ગ્રંથકારની આ પેહેલી કોશેશને માટે અમે તમને મુબારકબાદી આપીએ છીએ."

મુંબઈ સમાચાર.

"...................એરવદ એદલજીને આ અગતના વધારાનું માન ઘટે છે અને તે માનને લાયક થવા સારૂં ગરંથકરતાની આ ગરંથમાંથી દાસતી બાહોશી અને જુદી જુદી કેટલીક ભાષાઓનું જ્ઞાન પુરતાં છે...............ગરંથ કરતાએ રચેલું આ નાનું પુસ્તક સવાલ જવાબના આકારમાં છે; અને તે ધોરણ સમજ પડતા આકારમાં આ પુસ્તકમાં લેવાયો તેના ઉપયોગીપણામાં વધારો થાય છે..............આવી રીત જરૂર કરીને બાલકોને ઘણી જરૂરની થઇ પડે છે. તેઓની યાદદાસત શકતીનું બલ વધારે તથા વીચાર શકતી ઘણી થોડી હોવાથી તેઓના મગજની અસંપુરણ હાલતમાં સવાલ જવાબો જેટલા ફાયદાકારક થઇ પડે તેટલી સરસરાત લખી નાખેલી અથવા મોટી એબારતની કોઇ પણ બાબત થતી નથી.................. આવી સરવે પરકારની બારીકી એરવદ એદલજીએ પોતાનાં નાનાં પુસતકમાં જાલવવાની કોશેશ કરી છે, અને તેમાં ઘણું કરી પાર પડયા છે...............આ ગરંથ ભણેલા મોબેદો તથા દસતુરોને પસંદ પડતો થવાને એક દાખલો પુરતો છે તે એકે જરતોશતી તોલાના જાણીતા થયલા દશતુર પેશોતનજી બેહેરામજી સંજાણાએ એ ગરંથને તપાસીયો છે, અને તેને માટે તેવણે પોતાની પસંદગી બતાવી છે..................આ નાની ચોપડી બાલકોને માટેજ નહી પણ જવાનો અને ઉમરે પુગેલાં જરતોશતી મરદ ઓરતોને પણ ઉપયોગી થયા વીના રેહેશે નહી એટલા માટે દરેક પારસી કુટુંબમાં આ નાની ચોપડીનો ઉપયોગ થાય એવી હુમો આ વખતે ભલામણ કરીએ છીએ."

જામે જમશેદ.

"..............તે ઉઘરતી વયનાં બાલકોને ઘણી ઉપયોગી થઈ પડે એવી છે. વળી તેના બનાવનારે જરતોશતી ધરમની આ એક અગતની ખુટ પુરી પાડી તેની કીમત ફકત ચાર આના રાખી છે. આવી ચોપડીનો જરતોશતીઓમાં ઘણી ખુટ છે અને તે માટે લાંબા વખતની ફરીયાદો ચાલે છે, એટલા વાસતે તેના બનાવનારને તથા બીજાઓને ઉલટ થાય એટલા માટે તેમને ઘટતો આશરો આપવો જોઈએ છે."

—•••—

પજદાં પરસ્ત.

"..........આ ધરમ પુસ્તકમાં મો॰ આંટીઆએ દરેક જરતોશતી બાલકનેજ નહીં પણ વલી ઉમરે પુગેલાં ઓરતો મરદ વટીકને કામ લાગે એવી જરતોશતી ધરમને લગતી બીનાઓ સમાવી છે અને તે દરેક જરતોશતીનાં ઘરમાં વાંચવાલાયક છે. એ ધરમ શીક્ષકમાં ભરેલો ખજાનો એટલો કીમતી છે કે અમો માનીએ છીએ કે તેની છપાયલી નકલો અતીઆર સુધીમાં સઘલી ખપી જવી જોઈએ અને તેની બીજી આવરતી પાછી છપાવી જોઈએ."

—•••—

અખબારે સોદાગર.

"..................હમો સરવે જરતોશતીઓને મજબુત ભલામણ કરીએચ કે મંજકુર એરવદ એદલજીની કરેલી કોશેશ ઉતેજન આપવા તથા પોતાનાં બાલકોને જરતોશતી ધરમને લગતી કેલવણી આપવા સારૂ આએ ચોપડી જરૂર ખરીદ કરવી..............."

—•—